

TALOUSARVIO 2024 TALOUSSUUNNITELMA 2025–2026

Kunnanhallitus xx.xx.xx § xxx
Kunnanvaltuusto xx.xx.xx § xx

PERUSTELUOSA.....	3
1. YLEISTÄ.....	3
1.1 <i>Talousarvion ja taloussuunnitelman lainsäädännölliset perusteet</i>	3
1.2 <i>Talousarvion ja -suunnitelman rakenne</i>	3
2. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN TOIMINTA-AJATUS.....	5
3. TALOUSARVION LAADINTAAN VAIKUTTANUT TALOUDELLINEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT.....	5
3.1 <i>Yleinen taloudellinen kehitys</i>	5
3.2 <i>Kuntatalouden kehitys</i>	7
3.3 <i>Talouden kehitys Ruoveden kunnan osalta suunnitelmakaudella</i>	8
4. KUNTAKONSERNIA KOSKEVAT TAVOITTEET.....	14
5. TALOUSARVIO PALVELUALUEITTAIN.....	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
5.1 HALLINTO- JA TALOUSOSASTO	15
5.2 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO JA ELÄINLÄÄKINTÄ	24
5.3 SIVISTYSOSASTO	25
5.4 TEKNINEN OSASTO	38
5.5 KUNNANHALLITUS/RAHOITUS	51
5.6 RUOVEDEN KUNTA, SUUNNITELMAKAUDEN TULOSLASKELMA	52
INVESTOINTIOSA.....	53
6. INVESTOINNIT KUSTANNUSPAIKOITTAIN 2023 – 2025.....	53
RAHOITUSOSA.....	54
7. RAHOITUSLASKELMAT 2021 – 2025.....	54
8. TILI- JA VASTUUVELVOLLISET VUODELLE 2023.....	55
ERILLISTÄ TAUSTA-AINEISTOA.....	56
9. KUNTAKONSERNI.....	56
11. OPPILASTILASTOT JA ENNUSTEET.....	58

PERUSTELUOSA

TALOUSARVIO VUODELLE 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025–2026

1. YLEISTÄ

1.1 Talousarvion ja taloussuunnitelman lainsäädännölliset perusteet

Kuntalain (410/2015vp) 110 § mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Kuntalain mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ja ne toteuttavat kuntastrategiaa. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalain 110 § mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Kuntalaissa säädetään, että valtuuston on talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä tai talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

1.2 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

Vuoden 2024 talousarvio ja vuosien 2025 – 2026 taloussuunnitelma laaditaan yhtenä kokonaisuutena ja yhdistetään samaan asiakirjaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa valtuusto asettaa tulosityksiköittäin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden saavuttamiseen käytettävissä olevat resurssit määrärahoineen ja tuloarvioineen.

Talousarviossa ja –suunnitelmassa osoitetaan resurssit asetettujen tavoitteiden

toteuttamiseksi sekä osoitetaan, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien tulee turvata kunnan tehtävien hoitaminen. Toisaalta suunnitelmien on oltava realistisia siten, että talouden tasapaino voidaan säilyttää.

2. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN TOIMINTA-AJATUS

Ruoveden kuntastrategia

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Valtuusto päättää strategian toteuttamisesta talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä päättäessään tavoitteista ja mittareista sekä niiden toteuttamisen edellyttämistä resursseista.

Uusi valtuustokausi käynnistyi elokuussa 2021. Valtuusto on hyväksynyt uuden kuntastrategian 12.9.2022 § 110.

Ruoveden kunnan visio on "Yritteliäs maaseudun kulttuuripitäjä luonnon lähteellä"

Painopisteiksi uudessa kuntastrategiassa tuli:

Yrittäjäyys ja elinkeinot

Kulttuuriperintö

Koulutusmahdollisuudet

Ilmasto

Hyvinvointi- ja terveys

Talousarvion tulee toteuttaa kuntastrategiaa.

3. TALOUSARVION LAADINTAAN VAIKUTTANUT TALOUDELLINEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT

3.1 Yleinen taloudellinen kehitys

Maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet nopean inflaation, Euroopan energiakriisin sekä Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen takia. Geopoliittiset jännitteet suurvaltojen välillä ovat kasvaneet, ja kehittyviä maita uhkaa edelleen ruokapula. Maailmantalouden kasvu hidastuu 2,6 %:iin kuluvana vuonna ja kiihtyy 2,9 %:iin vuonna 2024, arvioi Valtiovarainministeriö (VM) 9.10.2023.

Keskeisenä riskinä on euroalueen ajautuminen taantumaan kuluvan vuoden loppupuoliskolla. Suurten maiden mittavat panostukset vihreään talouteen voivat johtaa kilpailutilanteen kannalta epäsuotuisaan tilanteeseen. Euroalueen bruttokansantuote (BKT) muutos on tänä vuonna arviolta 0,6 % ja 2024 1,3 %. Inflaatio on kiihtynyt edelleen, ja kuluttajien luottamus on alamaissa. Erityisesti Saksan talouden näkymät ovat heikot. Rahapolitiikkaa on kiristetty Yhdysvalloissa sekä euroalueella, ja korot ovat olleet nousussa. Vaikea tilanne Euroopan energiamarkkinoilla on helpottanut ja tulevana talvena korkeat energiahinnat ovat edelleen mahdollisia, mutta eivät yhte tädennköisiä kuin talvella 2022-23.

Valtiovarainministeriö (VM) arvioi talouskatsauksessaan (10/2023), että inflaation hidastamiseksi tehtävät toimet saattavat heikentävät talouskasvua. Pohjainflaatio on ollut laskusuunnassa noin vuoden ajan, ja keskuspankin koronnostosyklin nähdäänkin olevan jo lähellä päätepistettään. Ennakoivat indikaattorit viittaavat heikentyviin näkyymiin teollisuudessa, mutta palveluiden näkymät ovat vielä melko suotuisat.

Kotimaisen kysynnän osalta vuonna 2024 yksityinen kulutus kääntyy kasvuun reaali-palkkojen noustessa ja korkojen nousun pysähtyessä. Aiempaa heikommaksi arvioitu työllisyyskehitys sekä sosiaalietuuksien leikkaukset kuitenkin hidastavat kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvua ja yksityisen kulutuksen toipumista. Vuonna 2025 yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu selvästi ostovoiman lisääntymisen myötä. Kuluttajien luottamus on pysynyt edelleen pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella.

Korkojen nousu on selvästi heikentänyt asuntomarkkinoita. Korkokustannusten nousu ja hintojen epävarmuus on saanut kuluttajat epäröimään asunnonostoa, mikä vähentää asuntoluottojen kysyntää. Viime vuosien vilkkaan rakentamisen jälkeen rakennuttajat ovat joutuneet tilanteeseen, missä niillä on runsaasti myymättömiä asuntoja. Uusien asuntojen aloitukset ovat tästä syystä useissa suunniteluissa kohteissa jääneet tekemättä.

Yksityisten investointien ennustetaan vähenevän 3,6 prosenttia vuonna 2023, mutta kääntyvän jälleen 1,1 prosentin kasvuun vuonna 2024. Vuonna 2025 yksityisten investointien odotetaan kasvavan 2,3 prosentilla. Kokonaisuudessaan investointien suhde BKT:hen pysyy 24 prosentissa, mutta yksityisten investointien osuus BKT:sta pienenee 19 prosenttiin loput vajaa 5 prosenttia on julkisia investointeja.

Suomen bruttokansantuote kasvoi vuoden 2023 alkupuoliskolla odottamattoman paljon palvelualojen hyvän vedon ansiosta. Myös julkisen kulutuksen kasvu kannatteli taloutta. Teollisuudessa ja rakentamisessa laskeva trendi on kuitenkin vuoden mittaan voimistunut ja niiden vanavedessä koko talouden suhdannenäkymä on kääntynyt jälleen heikompaan suuntaan. Bruttokansantuotteen odotetaan loppuvuoden 2023 aikana supistuvan. Erityisesti rakentaminen kärsii erityisen paljon korkotason ja materiaalikulustannusten noususta sekä asuntokaupan hyytymisestä. Korkotason huippu alkaa olla ennusteiden mukaan käsillä. Vaisu maailmankauppa painaa vientiteollisuuden näkyymiä: vuonna 2024 nettovienti vaikuttaa negatiivisesti Suomen talouskasvuun.

Vuonna 2023 bkt ei kasva Suomessa. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta sekä investointeja, minkä vuoksi Suomen talous on loppuvuoden taantumassa. Vuonna 2024 kotitalouksien ostovoiman odotetaan ko-

hentuvan, mikä lisää kulutusta ja vauhdittaa talouden kasvuun. Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on tahtunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna. Vuoteen 2025 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7 prosenttiin.

Lähde: Valtiovarainministeriö syksy 2023

3.2 Kuntatalouden kehitys

Kuntatalouden vuosi 2023 näyttää talouden tunnuslukujen perusteella hyvältä. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä alkuvuoden suotuisan tulokehityksen hiipuessa. Kuntahallinnossa paineita aiheuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä henkilöstökulut muodostavat kuntahallinnon suurimman kuluosan ja vuoden 2023 sopimuskorotukset kertaerineen nostivat palkkoja tavallista enemmän. Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat henkilöstökustannuksia n. 3 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvujää vuonna 2024 kuluu huomattavasti maltillisemmalle tasolle kunta-alanhenkilöstölle vuonna 2023 maksettujen kertaerien poistumisen vuoksi.

Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee ensi vuonna työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen, jonka vaikutus ulottuu myös verotuloihin positiivisesti. Vuosina 2025-2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024-2027.

Hallituksen päätösten merkittävimmät suoraan kuntiin vaikuttavat panostukset kohdistuvat mm. perusopetuksen vahvistamiseen ja tasa-arvon edistämiseen opetuksessa. Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,1 mrd. euroa vuonna 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 3,7 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,9 mrd euroa ja muut valtionavut 0,6 mrd. euroa. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,1 mrd. euroa, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 mrd. Euroa

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus laskee vuonna 2024 vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 290 milj. eurolla noin 2,5 mrd. euroon. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä sen vuoksi valtionosuuteen tehtävistä korjauksista.

Lisäksi hallituksen päätös kiinteistöveron alarajan korotuksesta lisää kuntien verotuloja n. 108 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen. Suurin hallituksen suoraan kuntiin kohdistama leikkaus on valtionosuuksien yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027, jonka vaikutus kumuloituu vuoteen 2027 mennessä 111 milj. euroon. Kehitysarviossa ei ole oletettu, että kunnat sopeuttaisivat menojaan välittömästi indeksileikkauksen seurauksena.

Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät ja nousset korkotasot voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen.

Lähde: Valtiovarainministeriö syksy 2023, Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelma vuodelle 2024-27

3.3 Talouden kehitys Ruoveden kunnan osalta suunnitelmakaudella

Ruoveden kunta (ml. vesilaitos) teki vuodelta 2022 alijäämää 137 699,03 euroa. Kertynyttä ylijäämää on taseessa tämän jälkeen yhteensä 3 927 354,15 euroa.

Ruoveden kunta lähti vuoteen 2023 38 tuhannen euron alijäämäisellä talousarviolalla. Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön arvioiden mukaan kuntien taloudellinen tilanne jatkuu tulevina vuosina tiukkana, eikä Ruoveden kunta ole poikkeus. Hyvinvointialueiden talousarvioiden lähtövalmistelutilanne näyttää eri laskelmien mukaan rahoitusvajetta lähivuosina. Tämä rahoitus leikattaneen kuntien valtionosuuksista.

Ruoveden kunnan tavoitteena on ylläpitää mahdollisimman vahva taloudellinen tilanne. Haastavista taloudellisista vuosista huolimatta Ruoveden kunta katsoo tulevaisuuteen ja käynnistää kunnan elinvoimaa parantavia investointeja sekä toteuttaa kunnan elinvoimaa pitkällä tähtäyksellä lisääviä hankkeita. Kunta pystyy myös reagoimaan talousarviovuoden kuluessa, mikäli ilmenee uusia elinvoimaa tukevia palvelutarpeita, kuten esimerkiksi uuden kuntaan tulevan yrityksen tai kunnassa toimivan yrityksen kasvavat toimitilarpeet.

Talousarvio- ja suunnitelmavuosina tulisi panostaa investointeihin, joilla on mahdollista lisätä kunnan tuloja/tehokkuutta/elinvoimaa. Investointipäätökset perustuvat huolelliseen suunnitteluun, johon sisältyy perusteltu käsitys väestökehityksestä, palvelutarpeista ja tarvittavasta palveluverkosta.

Vuoden 2024 investointiohjelma on (tarkentuu 13.11.käsittelyyn) euroa. Suurimpia investointeja ovat xx. Katujen asfaltointia ei voitu toteuttaa vuonna 2023 säätilasta johtuen joten investointi siirtyi vuoden 2024 investoinniksi.

3.3.1 Käyttötalousmenot ja tulot

Kunnallisveroprosentiksi Ruoveden kunnanvaltuusto vahvisti 30.10.2023 9,4 %, mikä on vuoden 2022 kunnallisveroprosentti alennettuna sote-kustannuksien valtakunnallista osuutta vastaavalla 12,64 %:lla.

Kiinteistöveroprosentit vuodelle 2023 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,15 %
- vakituiset asuinrakennukset 0,60 %
- muut asuinrakennukset 1,30 %
- TVL:n 22 §:n mukaiset yleishyödylliset yhteisöt 0,00 %
- voimalaitosten veroprosentti 3,10 %
- rakentamattomat rakennuspaikat 2,50 %

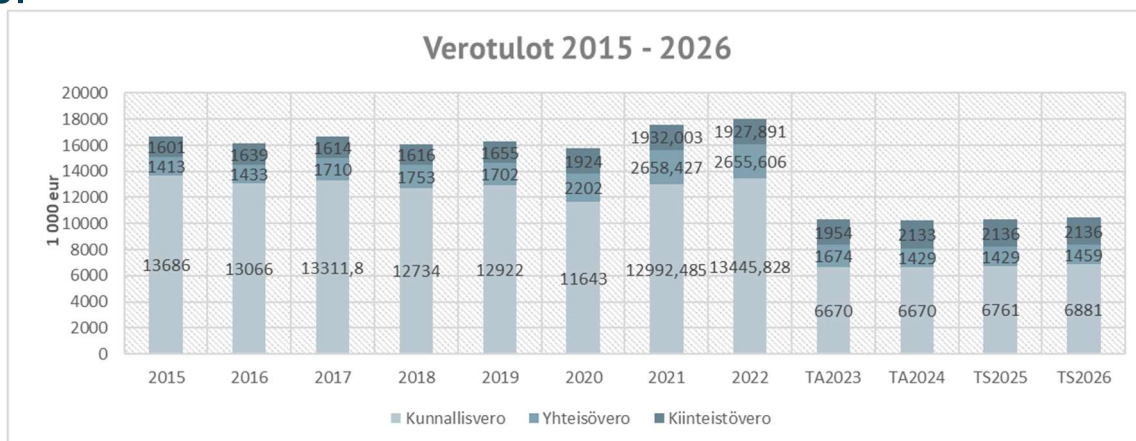
Hallituksen esityksessä (HE 39/2023; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta) ehdotetaan eduskunnalle kiinteistöverolaki muutettavaksi siten, että nykyinen yleinen kiinteistöveroprosentti jaetaan kahteen eri osaan:

- 1) *rakennusten yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi*
- 2) *maapohjan yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi.*

Näille hallituksen esityksen mukaan määrättäisiin omat veroprosentit ja niiden vaihteluvälit ovat eri. Rakennusten yleinen kiinteistöveroprosentin vaihteluväli olisi 0,93-2,00 % (sama kuin nykyinen yleinen kiinteistöveroprosentin). Sen sijaan maapohjan yleisen kiinteistöveron prosentin vaihteluväli olisi 1,30-2,00 %. Mikäli hallituksen esitys hyväksytään eduskunnassa, on sillä Ruoveden kunnan kiinteistöverotuottoihin n. 65 000 euron kasvattava vaikutus. Koska eduskunta ei ole hyväksynyt hallituksen esitystä vielä tulee asiasta tehdä päätös ehdollisena.

Mikäli eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen 39/2023 laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta esitetyllä tavalla, niin valtuusto päätti yleisen kiinteistöveroprosentin sijaan:

- rakennusten yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi 1,15 %
- maapohjan yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi 1,30 %

Kuvio 1. Verotulot v. 2013–2025.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on, että kuntien vastuulla olevat julkiset palvelut sekä niiden saatavuus ja saavutettavuus voidaan turvata ja kuntalaisille voidaan tarjota peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Valtionosuusjärjestelmän avulla tasataan palvelujen järjestämiseen liittyvien erojen lisäksi myös eri kuntien välisiä tulopohjaeroja. Peruspalveluiden valtionosuuksista säätävä laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta astui voimaan 1.1.2023.

Kuntien valtionosuusjärjestelmä muodostuu kahden hallinnonalan lainsäädännön kokonaisuudesta. Valtiovarainministeriön hallinnoiman uuden lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (29.6.2021/618) ohella on voimassa edelleen vuoden 2010 alussa voimaan tullut laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009), jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta valtionosuusjärjestelmästä, joka on kunnalle yleiskatteellista korvausmerkitymätöntä rahaa. Kunta päättää rahoituksen käytöstä itse.

1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta myönnetään mm. seuraaviin kuntien tehtäviin

- lasten päivähoito
- esiopetus ja perusopetus
- kirjastot, kuntien kulttuuritoiminta ja taiteen perusopetus.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskennallinen peruste muodostuu

- ikärakenteen
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) ja
- muiden laskennallisten kustannusten määräytymistekijöiden perusteella.

Myös verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus on osa kunnan peruspalvelu-

jen valtionosuutta. Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden ja saamelaiden kotiseutualueen kunnan lisäosat ja mm. valtionosuudessa huomioon otettavat lisäykset ja vähennykset, muun muassa veromenetysten kompensatiot.

2. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen valtionosuusrahoituksen (1705/2009) euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus

- lukiokoulutukseen
- ammatilliseen koulutukseen.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta (pidennetty oppivelvollisuus, lisäopetus, valmistava opetus jne.) ja rahoituksen muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan (kansalaisopistot, museot, nuorisotyö jne.).

Ruoveden kunta saa vuonna 2024 Kuntaliiton alustavien laskelmien (10.10.2023) mukaisesti peruspalvelujen valtionosuutta 1,830 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuutta arvioidaan saatavan vähennysten jälkeen yhteensä -826 399 euroa. Valtionosuudet ovat vuonna 2024 arvion mukaan yhteensä 1 909 436 euroa.

Vuosikate vuoden 2024 talousarviossa on 1 165 053 euroa. Suositusten mukaan terveen talouden tunnuslukujen mukaan vuosikate on riittävä silloin, kun se kattaa vähintään käyttöomaisuudesta aiheutuvien poistojen määrän. Käyttöomaisuuden poistojen määrä arvioidaan olevan -1 312 637 euroa vuonna 2024, joten vuosikate ei ole riittävä kattamaan poistot.

Käyttötaloussosassa on esitetty valtuustoon nähden sitovia tavoitteita. Määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia palvelualueittain seuraavasti:

1. hallinnon palvelualue
2. sivistyksen palvelualue
3. tekninen palvelualue

Vesihuoltolaki edellyttää, että kunnan tulee kirjanpidollisesti eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot.

3.3.2 Taloussuunnitelmavuodet 2025–2026

Taloussuunnitelmavuosien 2025–2026 aikana kunnan on lisättävä kustannustehokkuutta sekä uusilla toimenpiteillä että jatkamalla jo käynnistettyjä toimenpiteitä.

Kunnan tulee vahvistaa elinvoimaa.

Kiinteistöverouudistuksen on määrä tulla voimaan. Uudistuksen myötä arvostamisenennettelyn tavoitteena ottaa huomioon nykyistä paremmin huomioon maapohjan ja rakennusten markkina-arvo.

Vuoden 2024 Ruoveden kunnan taloussuunnitelmavuoden tilikauden arvioitu tulosvarausten ja poistoerojen muutosten jälkeen on -114 965 euroa ja vuonna 2025 xx euroa.

3.3.3 Investointisuunnitelma

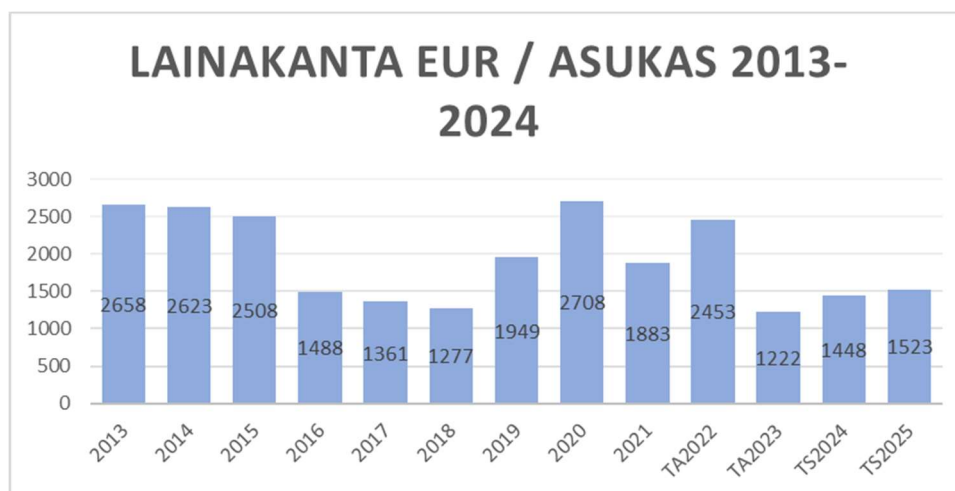
3.3.4 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman sitovat erät ovat:

- varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta,
- pitkäaikaisten lainojen lisäys,
- rahoitustoiminnan nettokassavirta sekä
- vaikutus maksuvalmiuteen.

Rahoituslaskelman tulorahoitus koostuu vuosikatteesta, joka on vuonna 2023 1 281 983 euroa. Kunnan lainakanta tulee kasvamaan investointien johdosta. Koronäkymät ovat poikkeuksellisen epävarmat. Lainakanta on maltillinen, mutta nousseista korkoista johtuen joudutaan maksamaan korkomenoja huomattavasti viimevuosia enemmän.

Kunta varautuu nostamaan pitkäaikaista lainaa myös suunnitelmavuosina investointien rahoittamiseen ja maksuvalmiuden turvaamiseen. Kunta hyödyntää täysipainoisesti myös lyhytaikaista rahoitusta, joka on toistaiseksi ollut vielä matalakorkoista.

Kuvio 2. Lainakannan kehitys 2013–2025 euroa/asukas

4. KUNTAKONSERNIA KOSKEVAT TAVOITTEET

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 21.8.2017 § 95 konserniohjeen. Konserniohjeella annetaan toimintaohjeet ja periaatteet kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille sekä soveltuvin osin kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille. Ohjeilla täsmennetään kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen asemaa konsernin johtajana sekä selkeytetään omistajaohjauksen periaatteita. Mikäli jonkin tytäryhtiön toiminnassa tai toimialalla tapahtuu sellaisia muutoksia, jotka vaikuttavat merkittävästi asetettujen tavoitteiden sisältöön tai niiden toimivuuteen, tavoitteet esitetään tarkistettavaksi välittömästi. Tytäryhtiöiden toimintaa valvotaan vuotuisten tilinpäätösten ja välitilinpäätösten avulla.

Ruoveden kuntakonsernin tehtävänä on tarjota kuntalaisilleen turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö järjestämällä laadukkaat peruspalvelut. Kunta pyrkii parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä, tarjoamaan korkealaatuisia asuinpaikkoja ja vaikuttamaan kuntayhteistyöllä koko seudun kehitykseen.

Ruoveden kuntakonserniin kuuluu pääosin asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöitä, lisäksi kunta on osakkaana eri kuntayhtymissä (tarkempi erittely osiossa 9.1 Kuntakonserni).

TULOSLASKELMAOSA

5. TALOUSARVIO PALVELUALUETTAIN

5.1 Hallinnon palvelualue

Hallinnon palvelualue toimii kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan alaisuudessa. Hallinnon palvelualue huolehtii kunnan yleishallinnosta sekä talouden, henkilöstön sekä tietohallinnon tuki-tehtävistä. Tämän lisäksi hallintopalveluihin kuuluu ruoka- ja puhtauspalvelujen yksikkö. Hallinnon palvelualueen johtajana toimii hallintojohtaja.

VAALILAUTAKUNTA

Vaalilautakunta vastaa vaalien toteuttamisesta kunnassa. Presidentinvaalit toimitetaan 28.1.2024 ja mahdollinen toinen valli (ns. toinen kierros) 11.2.2024. Euroopan parlamentin vaalit toimitetaan Suomessa 9.6.2024.

Kunta saa näiden vaalien toimittamiseen valtiolta äänioikeutettujen määrän sidotun korvauksen. Talousarvioon varataan määräraha vuonna 2024 järjestettäviä presidentinvaaleja ja Euroopan parlamentin vaaleja varten. Tuloarviona valtion korvaus eduskuntavaaleista (arvio 2,20 €/äänioikeutettu asukas).

Tulosityksikkö	VAALILAUTAKUNTA					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	9 671	7 500	24 865	231,5	0	0
Toimintamenot	-12 835	-9 966	-24 865	149,5	0	0
Toimintakate	-3 164	-2 466	0	-100	0	0
Tilikauden ylij./alij.	-3 164	-2 466	0	-100	0	0

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on hallinnon ja talouden tarkastamisen järjestäminen. Lisäksi tehtäviin kuuluu arvioida ovatko talousarviossa esitetyt taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuneet valtuuston edellyttämällä tavalla.

Talousarviossa on huomioitu tilintarkastuksen kustannukset ennakoidulla laajuudella.

Tulosityksikkö	TARKASTUSLAUTAKUNTA					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot						
Toimintamenot	-18 004	-15 337	-18 477	20,5		
Toimintakate	-18 004	-15 337	-18 477	20,5		
Tilikauden ylij./alij.	-18 004	-15 337	-18 477	20,5		

LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO

Luottamushenkilöhallintoon kuuluvat kunnanvaltuuston, -hallituksen ja lautakuntien kokouksista aiheutuvat kustannukset. Talousarvio perustuu kokousten määrän pysymiseen vuoden 2023 tasolla.

Huomioitavaa on talousarviossa 2024, että avustukset keskitetty myönnettäväksi elinvoimalautakunnalle kunnanhallituksen sijaan.

Tulosityksikkö	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	12 655	1 400				
Toimintamenot	-171 151	-146 702	-129 085	-12,0		
Toimintakate	-158 496	-145 302	-129 085	-11,2		
Tilikauden ylij./alij.	-158 496	-145 302	-129 085	-11,2		

YLEISHALLINTO

Yleishallinnon tulosityksikkö sisältää yleisjohdon, kirjanpito- ja laskentatoimen, tietojenkäsittelyn, arkistohoidon ja puhelinvaihteen, monistamon, palkanlaskennan, isännöinnin ja yleishallinnon yhteiset menot. Isännöintipalvelut ostetaan Ruoveden asunnot Oy:lta. Tavoitteena on sisäisten palvelujen tuottaminen oikea-aikaisesti ja tehokkaasti sekä kehittää toiminnan kustannustehokkuutta.

Tulosityksikön määrärahavarauxiin sisältyvät kunnan jäsenmaksut sekä yhteistoimintaosuudet eri yhteisöissä.

Taloudelliset tavoitteet

Tulosityksikkö	YLEISHALLINTO					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	179 961	169 474	241 983	42,8		
Toimintamenot	-859 594	-1 109 130	-1 146 341	3,4		
Toimintakate	-679 633	-939 656	-904 358	-3,8		
Tilikauden ylij./alij.	-688 344	-966 367	-931 919	-3,6		

Strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2024	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	-Hankitalain mukaisten kilpai-	-Paikallisilta yrityksiltä saatujen	Talous- ja hallinto-osasto

	lutusten jakaminen osiin mahdollisuuksien puitteissa. -Markkinavuoropuheluiden käyminen -Pienhankinnoissa tarjousten pyytäminen paikallisilta yrityksiltä	tarjousten määrä ja niiden seuranta, kpl	
koulutusmahdollisuudet	Täydennyskoulutus	ks. yleinen henkilöstöhallinto	
ilmasto	-Hankintojen tarjouspyyntöjen kriteereissä huomioidaan hankinnan vaikutukset ilmastoon ja ilmastoystävälliset innovaatiot -Tulosteiden käytön vähentäminen	ei erillistä mittaria	Talous- ja hallinto-osasto
hyvinvointi- ja terveys	-sairauspoissaolot	ks. yleinen henkilöstöhallinto	

Tulosyksikkö	MUU YLEISHALLINTO					
<i>Talousarvion tavoitteet ja tunnusluvut:</i>						
Muu yleishallinto koostuu verotuksen kustannuksista sekä joukkoliikenteen menoista.						
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	90 872	4 000	16 000	300,0		
Toimintamenot	-343 837	-264 815	-257 648	-2,7		
Toimintakate	-252 965	-260 815	-241 648	-7,3		
Tilikauden ylij./alij.	-252 965	-260 815	-241 648	-7,3		

YHTEINEN HENKILÖSTÖHALLINTO

Talousarvion tavoitteet ja tunnusluvut:

Yhteinen henkilöstöhallinto koostuu yhteistoiminnasta ja työsuojelusta, työpaikkaruokailusta, työkyvyn ylläpitämisestä ja henkilöstön virkistäytymisestä, henkilöstön muistamisista sekä koulutuksesta.

Lähiesihenkilöiden koulutukseen ja tukemiseen sekä työhyvinvointipalveluihin on varauduttu budjetissa. Työnohjausmahdollisuus kaikille työntekijöille jatkuu myös vuonna 2024 saadun myönteisen palautteen myötä. Työnohjauspalvelut sekä yksilöllisesti että ryhmämuotoisesti on koettu hyvänä toimintamallina. Työpaikkaruokailuun on varattu aikaisempia vuosia vastaava 3 000 euron määräraha, henkilöstön muistamiseen 2 000 euroa. Henkilöstön koulutukseen käytettävät määrärahat ovat osastojen omilla kustannuspaikoilla.

Tulosityksikön määrärahavarauksiin sisältyy koko organisaation työterveyshuollon määräraha-
varaus 85 000 euroa sekä tulona Kelan korvaus työterveyshuollosta 30 000 euroa.

Tulosityksikkö	YHTEINEN HENKILÖSTÖHALLINTO					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot		30 000	30 000			
Toimintamenot	-90 835	-131 988	-123 696	-6,3		
Toimintakate	-90 835	-101 988	-93 696	-8,1		
Tilikauden ylij./alij.	-90 835	-101 988	-93 696	-8,1		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2024	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	-Henkilöstöä kannustetaan sisäiseen yrittäjyyteen ja aloitteellisuuteen sekä tuomaan esiin työssään havaitsemiaan mahdollisuuksia parantaa toimintaa ja saada säästöjä	-Henkilöstön tekemät aloitteet (kpl) ja aloitekannustimen käyttöönotto	hallintojohtaja
koulutusmahdollisuudet	-Henkilöstön täydennyskoulutuksesta huolehditaan ja yhteisiä koulutuksia järjestetään	-Yhteiset koulutukset, kpl -Koulutuspäivät, lkm	hallintojohtaja /esimiehet
hyvinvointi- ja terveys	-Sairauspoissaolojen vähentäminen	-Lyhytaikaiset sairauspoissaolot, päivien lkm.	osastopäälliköt
ilmasto	-Etätyön mahdollistaminen ja kannustaminen etätyöhön soveltuvaan toimintakulttuuriin luominen	-Etätyöpäivien lukumäärä	osastopäälliköt

TYÖLLISYYDENHOIDON PALVELUT

Työllisyydenhoito koostuu työpajatoiminnasta ja työllisyyden kuntakokeilusta eli kunnan työllisyyspalveluista. Kuntouttava työtoiminta (joka aiemmin oli osa työllisyyspalveluita) siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle, mutta on yhä työllisyydenhoidon palveluiden tärkeä sidosryhmä.

Palkkatukea haetaan noin 15 henkilölle osa-aikaiseen (85 % työajasta) työsuhteeseen 6 kk:n jaksoissa läpi vuoden. Palkkatuki kohdennetaan työnhakijoille, joiden ammatillista osaamista ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille on harkittua tukea. Palkataan pääsääntöisesti kaikki kunnalle työllistämismenon perusteella osoitetut.

Nuorten työpajatoimintaa rahoitetaan hakemalla valtion avustusta 55.000 € vuodelle 2024. Työpajatoiminnassa on eri osa-alueita, joita ovat työpaja Amanda (ompelu-, käsi-, askartelu- ja siivousyöt sekä kauppa-asiointipalvelu), työpaja Akseli (puu-, metalli- ja ympäristöhoitotyöt, sekä kuljetuspalvelut). Työpajatoiminnassa on 2 vakituista työnhajaajaa, 1 määräaikainen ohjaaja, joka toimii myös yksilövalmentajana työllisyyspalveluissa. Lisäksi ohjaustyössä 1 oppisopimustyösuhteinen opiskelija.

Pajat tarjoavat TET-harjoittelupaikkoja, ammatillisia koulutus- ja oppisopimuspaikkoja ja avotyöpaikkoja. Toimintaa järjestetään mm. yksilö- ja ryhmävalmennuksena ja työvalmennuksena. Pajoilla on lisäksi valmius tarjota kuntouttavan työtoiminnan palveluja. Ko.

palveluiden avulla parannetaan ilman ammatillista koulutusta olevien ja/tai muutoin työttömien henkilöiden ammattitaitoa ja sijoittumista avoimille työmarkkinoille ja/tai tuetaan elämänhallintaa ja työnhakuvalmiuksia.

Tavoitteena on työllisyyden parantaminen, syrjäytymisen ehkäisy ja elämänhallinnan tukeminen. Palkkatukityöllistäminen tapahtuu kunnan määrärahan ja valtiollisen työllistämistuen turvin.

Työllisyyden kuntakokeiluun, eli kunnan työllisyyspalveluihin on palkattu määräaikaiseen virkasuhteeseen palveluohjaaja / omavalmentaja lisäksi on vuonna 2024 yhteinen virkasuhteinen omavalmentaja 40 % Ruovedelle kohdentuvalla työajalla Virtain kaupungin kanssa. Määräaikainen palveluohjaajan virka jatkuu vuoden 2024 loppuun.

Työllisyyden kuntakokeilu tulee jatkumaan vuoden 2024 loppuun asti, vuoden 2025 alusta voimaan astuu te-palveluiden uudistus, jolloin kaikki te-palvelut tulevat siirtymään kuntiin. Ruoveden kunta luovuttaa työllisyyspalvelut 1.1.2025 alkaen (pl. työpajat) Tampereen seudun työllisyysalueelle, johon Ruoveden lisäksi kuuluvat Lempäälä, Kangasala, Nokia, Pirkkala, Ylöjärvi, Orivesi, Vesilahti, Pälkäne, Akaa, Urjala, Virrat, Juupajoki ja Kuhmoinen. Tampereen seudun työllisyysalueen vastuukuntana toimii Tampereen kaupunki. Alueen valmistelussa Ruoveden kunta on mukana aktiivisesti.

Tulosityksikkö	TYÖLLISYYDENHOITO					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	256 952	225 300	292 300	29,7		
Toimintamenot	-764 687	-814 197	-802 527	-1,4		
Toimintakate	-507 735	-588 897	-510 227	-13,4		
Tilikauden ylij./alij.	-507 475	-588 897	-510 227	-13,4		

Strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2024	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	-Työpaja tuottaa palveluita kuntalaisille ja kunnan organisaatiolle.	- Myytyjen palveluiden määrä (€)	Työllisyydenhoito
kulttuuriperintö	-Mahdollistaa asiakkaille osallisuuden kunnan toimintaan ja tarjoaa yksilöä tukevia elämyksiä	-Tapahtumat, joiden järjestämiseen työpajat osallistuvat (lkm, kpl)	Työllisyydenhoito
koulutusmahdollisuudet	-Palvelujakson jälkeen on tavoitteena sijoittua työelämään tai koulutukseen	-Työelämään ja koulutukseen sijoittuneiden lukumäärä (kpl)	Työllisyydenhoito
ilmasto	-Kierrätystoiminta kahdessa eri kierrätysmyymälässä	ei erillistä mittaria	
hyvinvointi- ja terveys	-Työllistää henkilöitä, jotka ovat työttömänä tai joiden työllistyminen on pitkittynyt tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa	-Työllistettyjen määrä, kpl	Työllisyydenhoito

ELINKEINOPALVELUIDEN HALLINTO

Elinkeinotoimen hallinnon tavoitteena on turvata elinkeino- ja maaseutupalvelujen asianmukainen tarjonta. Hallinto sisältää maaseutupalvelujen ja muun elinkeinotoimen hallinnon menot. Lisäksi hallinto sisältää paikallisen toimintaryhmän PoKo ry:n kuntarahaosuuden.

Tulosityksikkö	ELINKEINOTOIMEN HALLINTO					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	1 284		1 284	100,0		
Toimintamenot	-137 291	-252 114	-211 105	-16,3		
Toimintakate	-136 007	-252 114	-209 821	-16,3		
Tilikauden ylij./alij.	-136 007	-252 114	-209 821	-16,3		

VARSINAINEN ELINKEINOTOIMI

Varsinainen elinkeinotoimi vastaa kuntamarkkinoinnista sekä elinkeinotoiminnan- ja matkailupalvelujen kehittämisestä yhteistyössä alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Elinkeinotoimi järjestää alkavien yrittäjien neuvonnan sekä neuvoo jo toimivia yrityksiä mm. investointien ja avustusten hankkimisessa.

Elinkeinotoimi kehittää kunnan elinvoimaisuutta tekemällä tiivistä yritys- ja koulutusyhteistyötä sekä mahdollistaa kunnan omat kehittämishankkeet ja kuntien yhteishankkeet. Kunta osallistuu kunnan elinvoimaisuutta edistäviin tapahtumiin resurssiensa puitteissa. Lisäksi elinkeinotoimi neuvoo paikallisia yhdistyksiä niiden hanketoiminnassa ja kylien kehittämisessä.

Varsinaisen elinkeinotoiminnan tavoitteet:

- tarjota neuvontaa alkaville yrittäjille, tarvittaessa alkavien yrittäjien infot
- tarjota neuvontaa erilaisissa kehittämishankkeissa ja investoinneissa jo toimiville yrityksille
- tarjota koulutus- ja yhteistyöverkostoja jo toimiville yrityksille
- osallistutaan yrittäjyyskasvatukseen toteuttamiseen yhdessä 4H:n ja sivistystoimen kanssa
- kehittää kunnan elinvoimaisuutta yhteistyössä eri toimialojen yritysten kanssa
- tehdä yhteistyötä yrittäjäyhdistyksen kanssa
- Ruoveden matkailun kokonaisuuden rakentaminen ja markkinointi
- kunnan matkailuinfot kesäkaudella, Laivarannassa ja Helvetinjärven kansallispuistossa
- huolehtia kunnan teollisuustilojen korkeasta käyttöasteesta
- sijoittumispalvelut: houkutella kuntaan uusia investointeja ja yrityksiä
- kehittää kunnan imagoa
- tehdä kunnalle markkinointisuunnitelma, jota lähdetään toteuttamaan toimintavuoden aikana
- kehittää edelleen yhteistyötä kuntien elinkeinotoimijoiden ja lähikuntien kanssa

- osallistua erilaisiin kehittämishankkeisiin alueellisesti ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- markkinoida kuntaa muuttokohteena uusille asukkaille
- kehittää kunnan elinkeinotoimen kehittämiseen tähtäviä toimia kuntastrategian mukaisesti

Tulosyksikkö	VARSINAINEN ELINKEINOTOIMI					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	108 960	42 000		-100,0		
Toimintamenot	-208 322	-338 239	-322 281	-4,7		
Toimintakate	-99 362	-294 989	-322 281	9,3		
Tilikauden ylij./alij.	-99 362	-294 989	-322 281	9,3		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	-Tarjota laadukkaat neuvontapalvelut alkaville ja toimiville yrityksille -Yhteistyö yrittäjähdistyksen kanssa -Yritystontit ja toimitilat	-Järjestää laadukkaat neuvontapalvelut tarpeen mukaan -Tehdä aktiivista yhteistyötä paikallisen yritysten kanssa -Yritystontit ja toimitilat esille kunnan nettisivuille	elinkeinopalvelut
kulttuuriperintö	-Kulttuurimatkailu -Tehdään aktiivista yhteistyötä kunnan kulttuuritoimijoiden kanssa -Osallistutaan kulttuuritapahtumien järjestämiseen	- Kulttuurikohteet esille kunnan matkailussa -Tehdään aktiivista yhteistyötä	elinkeinopalvelut
koulutusmahdollisuudet	-Yhteistyö TAMKin kanssa -Yritysten koulutustarpeet -Paikalliset koulutusmahdollisuudet	-Aktiivinen yhteydenpito TAMKin kanssa -Kartoittaa yritysten koulutustarpeita -Koulutusmahdollisuudet esille markkinoinnissa	elinkeinopalvelut
ilmasto	-Yritysten ilmastotietoisuus	-Järjestää infotilaisuus	elinkeinopalvelut
hyvinvointi- ja terveys	-Yrittäjien hyvinvointi	- Järjestää hyvinvointiin liittyviä koulutuksia/tietoiskuja	elinkeinopalvelut

RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUYKSIKKÖ

Yksikkö vastaa kunnan ruoka- ja siivouspalveluiden järjestämisestä.

Ruokapalveluiden asiakkaiden hyvinvoinnista huolehditaan tarjoamalla täysipainoisia aterioita noudattamalla voimassa olevia suosituksia. Ruokapalveluiden tuottaminen painottuu omaan tuotantoon.

Ruokapalveluiden ateriahinnat lasketaan tuotekohtaisesti kustannuslaskentaa käyttäen. Sivistystoimen osalta talousarvio laaditaan heidän antamien lukujen pohjalta.

Terveyskeskuksen ja vanhainkodin keittiöt siirtyvät sote-uudistuksen myötä Pirkanmaan hyvinvointialueelle.

Siivouspalvelut luovat osaltaan toimintaedellytykset kunnan tiloissa toimiville ylläpitämällä ja parantamalla tilojen puhtaus- ja hygieniatasoa. Perustoiminnot toteutetaan omana työnä, jota täydennetään sisäisenä ostopalveluna.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	767 175	887 608	970 763	9,4		
Toimintamenot	-760 409	-881 948	-963 717	9,3		
Toimintakate	6 766	5 660	7 046	24,5		
Tilikauden ylij./alij.	1 365	-1 973	1 577	-179,9		

Strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2024	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	-Lisätään lähiruoan käyttöä julkisissa ateriapalveluissa ja määritellään lähiruoka siten, että se on tuoretta ja jäljitettävää mahdollisimman lähellä tuotettua suomalaista ruokaa, jonka alkuperä, tuottaja ja valmistaja tiedetään.	- Lähiruokatoimittajien määrä	Ruoka- ja siivouspalveluyksikkö
ilmasto	-Kouluruoka tukee kestäväää ruokamurrosta lisäämällä tietoisuutta ilmastoviisaasta ruoasta ja tutustuttamalla lapsia uusiin makuihin ja raaka-aineisiin sekä korostaa hävikin pienentämisen merkitystä.	- Säännöllinen kasvuruokapäivä - Ruokahävikin väheneminen	Ruoka- ja siivouspalveluyksikkö
hyvinvointi- ja terveys	- Ruokapalveluiden asiakkaiden hyvinvoinnista huolehditaan tarjoamalla täysipainoisia aterioita noudattamalla voimassa olevia suosituksia.	- Kouluterveyskysely	Sivistystoimi ja ruoka- ja siivouspalveluyksikkö yhteistyössä

Osasto	HALLINTO- JA TALOUSOSASTO YHTEENSÄ					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	1 427 530	1 368 532	1 577 195	15,2		
Toimintamenot	-3 709 653	-3 964 436	-3 999 742	0,9		
Toimintakate	-2 282 123	-2 595 904	-2 422 547	-6,7		
Tilikauden ylij./alij.	-2 295 975	-2 630 248	-2 455 577	-6,6		

5.2 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON JA ELÄINLÄÄKINNÄN PALVELUT

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut - lukuunottamatta ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän palveluita - siirtyvät 1.1.2023 Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto tuottaa terveystalouden ja eläinlääkinnän lakisääteiset palvelut Ruoveden kunnalle.

Sosiaali ja terveydenhuollon toimintamenot ovat v. 2023 alkaen Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston veloituksia sekä Ruoveden kunnan eläinlääkäreille maksamia subventioita hyötyeläintiloilla käynneistä.

Tulosyksikkö	MUU SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO (YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO JA ELÄINLÄÄKINTÄ)					
<i>Talousarvion tavoitteet ja tunnukset:</i>						
Talousarvioluvut eivät ole vartailukelpoisia edellisvuoteen verattuna sotemuutoksen takia.						
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot						
Toimintamenot		-142 200	-142 331	0,1		
Toimintakate		-142 200	-142 331	0,1		
Tilikauden ylij./alij.		-142 213	-142 331	0,1		

Osasto	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT YHTEENSÄ					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot						
Toimintamenot		-142 200	-142 331	0,1		
Toimintakate		-142 200	-142 331	0,1		
Tilikauden ylij./alij.		-142 213	-142 331	0,1		

5.3 SIVISTYSPALVELUT

Sivistyksen palvelualueen tehtävänä on huolehtia sivistyslautakunnan alaisena kunnan varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, perusopetuksen (mukaan lukien erityisopetuksen), kulttuuritoiminnan, kirjastotoiminnan, kansalaisopistotoiminnan, maahanmuutto-opetuksen, liikunta- ja nuorisotoiminnan ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

Palvelujen tuottajina ovat ryhmäperhepäivähoito, päiväkotit, koulut ja oppilaitokset, kirjasto, vapaa-aikatoimi (kirjasto, liikuntapalvelut, nuorisotyö, kulttuurityö) sekä toimiva hallinto. Vapaan sivistystyön osalta yhteistyötä tehdään Merikanto-opiston kanssa. Lukiokoulutusta hallinnoi Sastamalan koulutuskuntayhtymä (Sasky). Talousarvion tavoitteet pohjautuvat voimassa olevaan kuntastrategiaan.

OPETUSTOIMINNAN HALLINTO

Opetustoiminnan hallinto käsittää mm. koulutoimiston, Ruoveden opiston sekä yhteisiä hankkeita ja kuluja. Opetustoiminnan hallinnossa toimivat sivistysjohtaja, hallintosihteeri sekä Ruoveden opiston sihteeri (40 %). Hallinnon tehtävänä on johtaa sivistysosaston toimintaa ja taloutta sekä järjestää opetustoimeen liittyviä hallinnollisia palveluita. Sivistystoimen palveluita toteutetaan lakien ja asetusten sekä valtakunnallisten ja paikallisten suunnitelmien mukaisesti sekä erilaisten hankkeiden kautta (hankehallinnointi). Yhteistyötä tehdään kuntalaisten ja eri toimijoiden kanssa sekä tarjotaan tukipalvelua opetustoimen henkilöstölle.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	9 015	9 000	7 000	-22,2		
Toimintamenot	-213 104	-233 340	-241 408	3,5		
Toimintakate	-204 089	-224 340	-234 408	4,5		
Tilikaudenylj./ali	-204 089	-224 340	-234 408	4,5		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	-Yhteistyö palvelujen järjestämisessä ja kehittämisessä yrittäjien ja esim. muiden kuntien kanssa - Sisäinen yrittäjyys ja uudet ideat esiin - Markkinointi	- Toteutuneet palveluostot, yhteiset kokoukset, tapaamiset - Jaettu johtajuus, työryhmät, ideariihet - Viestintä	Sivistysjohtaja
kulttuuriperintö	- Yhteistyö kulttuuritoimijoiden kanssa	Toteutuneet yhteistyömuodot	Sivistysjohtaja
koulutusmahdollisuudet	- Henkilöstön täydennyskoulutus - Kehityshankkeet - Alueellinen yhteistyö palvelujen suunnittelussa (resurssit, tarjonta) kuntien /kuntayhtymien/oppilaitosten kanssa	- Toteutuneet koulutukset - Toteutuneet hankkeet -Yhteistyöpalaverien lkm	Sivistysjohtaja
ilmasto	- Etäyhteyksien käyttö	-Etäkokouksten/koulutusten lkm	Sivistysjohtaja

	kokouksiin ja koulutuksiin osallistumisissa - Etätyö	- Etätyöpäivien lkm	
hyvinvointi- ja terveys	- Henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen, terveyseen elämäntapoihin kannustaminen	- Etäpäivät, riittävä resurssi, kehityskeskustelut, työnohjaus	Sivistysjohtaja

VARHAISKASVATUS

Ruoveden varhaiskasvatuksen tavoitteena on tuottaa kuntalaisille tarkoituksenmukaisia, joustavia ja laadukkaita varhaiskasvatuksen palveluja. Varhaiskasvatuksen hallinnossa toimii varhaiskasvatusjohtaja ja varhaiskasvatuksen sihteeri. Varhaiskasvatusta tarjotaan keskustan päiväkodissa sekä Jäminkipohjan ja Visuveden ryhmäperhepäiväkodeissa, jotka toimivat kyläkoulujen yhteydessä. Palvelua tarjotaan monipuolisesti perheiden tarpeiden mukaan. Paikkakuntalaisille 1-5 vuotiailla lapsilla (esikoulun alkuun asti) tarjotaan 20h /viikko maksutonta varhaiskasvatusta.

Toiminta perustuu Ruoveden kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lisäksi jokaiselle lapselle laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen VASU, jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan. Koko kunnan varhaiskasvatuksen yhteisinä teemoina ovat metsäpedagogiikka, lukeminen, liikunta ja kulttuuri. Päiväkotitoiminta toimii Vihreä lippu – ohjelman mukaan ja tätä ajatusta toteutetaan myös ryhmäperhepäiväkodeissa Visuvedellä ja Jäminkipohjassa. Päiväkotitoiminta on oma metsäryhmä, joka suunnittelee ja toteuttaa varhaiskasvatuksen metsäteemaista toimintaa. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan vahvasti kestävä kehitys.

Toimintaa kehitetään arvioinnin kautta. Kehittämisen lähtökohtana on tiivis monialainen yhteistyö kunnan ja alueen eri toimijoiden kesken sekä perheiden kanssa. Tavoitteena on ennaltaehkäisevä, asiakaslähtöinen ja osallistava toiminta.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	85 609	51 000	28 800	-43,5		
Toimintamenot	-1 689 510	-1 675 251	-1 714 712	2,4		
Toimintakate	-1 603 901	-1 624 251	-1 685 912	3,8		
Tilikaudenylj./al.	-1 603 658	-1 627 840	-1 689 501	3,8		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	- Osallisuuden, vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen, lasten oikeudet - Tutkiminen, uteliaisuus, omatoimisuus työtapoina - Ammatteihin, elinkeinoiniin tutustuminen, markkinointi	- Kyselyt perheille, vasu-keskustelut, blogi, mielipiteen kysyminen (lasten äänestykset), lapsikokoukset, avoin päiväkotitoiminta - Tutkimusretket, lasten portfolioit, toiminnan dokumentointi - Ammatteihin liittyvät leikit, yritysvierailut (kauppa, pankki, kunnantalo jne.), messuille osallistuminen, esitteet, somen käyttö	Varhaiskasvatusjohtaja
kulttuuriperintö	- Kotiseutu tutuksi, suunnitelma - Lukemisen, taiteen,	- Tutustumiskäynnit eri kohteisiin (kirkko, museo, näyttelyt) - Lukupassit, satutuntien määrä, yhteistyö kirjaston yhdistysten, taiteilijoiden, ikäihmisten kanssa, LANU-ryhmän toiminta	Varhaiskasvatusjohtaja

	<p>musiikin kautta yhteistyötä</p> <p>- Tapahtumat (juhlat, perinteet, kulttuurihenkilöt /liputuspäivät)</p>	- Tapahtumien määrä	
koulutusmahdollisuudet	<p>- Eri taitojen oppiminen, kädentaidot, tunne- ja vuorovaikutustaidot, kieli-taito, digitaidot</p> <p>- Henkilöstön osaamisen vahvistaminen/jakaminen</p> <p>- Alueellinen yhteistyö (kunnat, oppilaitokset)</p>	<p>- Varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen (dokumentointi), vasu-keskustelut, miniverso-koulutus, kansainvälinen ystävyyspäiväkoti</p> <p>- Täydennyskoulutus, sisäinen koulutus, tiimityö, työn kierto, kehityskeskustelut</p> <p>- Yhteistyötapaamiset Ylä-Pirkanmaa, LAPE-ryhmä</p>	Varhaiskasvatusjohtaja
ilmasto	<p>- Lasten ja henkilöstön luontosuhteen vahvistaminen, metsäpedagogiikka</p> <p>- Ympäristökasvatus, kestävä kehitys</p> <p>- Energian säästäminen, kulutuksen vähentäminen</p>	<p>- Metsämörri-koulutus, luontoretket/metsätoiminta, kasvien viljely</p> <p>- Vihreä lippu-toiminta, tapahtumat</p> <p>- Kierrätysmateriaalien käyttö, paperin vähentäminen, talviurheiluvälineiden kierrätys, rikkiäisten lelujen korjaaminen yhdessä</p>	Varhaiskasvatusjohtaja
hyvinvointi- ja terveys	<p>- Ruokakasvatus</p> <p>- Liikuntaan taitoa ja tottumusta</p> <p>- Palautumisen ja rauhoittumisen opettelu</p>	<p>- Seurataan ruokahävikkiä, ruoka-teemat</p> <p>- Liikuntapaikkojen käyttö, urheiluseurojen tuki liikuntakasvatuksessa</p> <p>- Rentoutus-, luku- lepo-ohjelmat, Lapset puheeksi –keskustelut, metsätoiminta</p>	Varhaiskasvatusjohtaja Ruokapalvelupäällikkö

ESI- JA PERUSOPETUS

Tavoitteena on laadukkaiden esi- ja perusopetuspalveluiden järjestäminen sekä niiden kehittäminen. Perusopetusta järjestetään Ruoveden yhtenäiskoulussa sekä Pekkalan ja Visuveden kyläkouluissa. Esiopetusjärjestelyt toteutetaan kyläkouluilla pääsääntöisesti yhdessä 1-2-luokkien opetuksen kanssa. Kirkonkylän esioppilaiden esiopetus järjestetään päiväkotinä Metsäpolussa, jossa myös toteutetaan esioppilaiden täydentävä varhaiskasvatus. Järjestetään lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Toiminnan laadukasta ja kustannustehokasta järjestämisestä suunnitellaan ja seurataan sekä reagoidaan muutostarpeisiin. Varmistetaan, että opetusryhmät ovat pedagogisesti ja taloudellisesti kestävällä pohjalla. Koulun yhdysluokat ryhmitellään luokkakokojen mukaisesti niin kauan kuin erityisen pieniä luokkaryhmiä kouluilla on. Perusopetuksen opettajien virkoja sekä avustajien toimenkuvia tarkastellaan oppilasmäärää vastaavaksi: lukumäärä ja rakenne. Varaudutaan mahdollisiin oppilasmäärien muutoksiin.

Opetusta kehitetään pedagogisesti koulutuksen avulla sekä opetushenkilöstön keskinäistä yhteistyötä lisäämällä. Opetusta arvioidaan kyselyjen, palautteen ja oppimistulosten avulla ja toimintaa kehitetään.

Oppilaille luodaan turvallinen oppimisympäristö järjestämällä toimivat ja riittävät oppilashuolto- palvelut yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toiminta sisältää monialaista yhteistyötä sekä arvioimalla ja kehittämällä oppilashuoltosuunnitelmien mukaista toimintaa. Oppilaiden hyvinvointia mitataan erilaisin kyselyin (mm. kiusaamiskyselyt, hyvinvointiprofiili, terveystarkastukset).

Koulu yhteisön hyvinvointia tuetaan lisäämällä liikuntaa ja toiminnallisuutta monipuolisia opetusmenetelmiä, sekä koulun ulkopuolista opetusta hyödyntäen ja liikunnallista välituntitoimintaa kehittämällä (liikkuva koulu, kerhotoiminta)

Yhteisöllinen toimintakulttuuri on laadukkaan perusopetuksen, oppimisyhteisön hyvinvoinnin ja oppimismotivaation edellytys. Sitä rakennetaan toimivalla yhteistyöllä henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Yhteistyö perustuu arvostavaan ja toisia kunnioittavaan vuorovaikutukseen. Vuorovaikutuksen lähtökohtana on positiivinen pedagogiikka sekä vahvuuksien ja mahdollisuuksien näkeminen oppimistilanteissa. Oppilaiden osallisuutta toimintakulttuurin kehittämisessä lisätään (oppilaskunta, kummitoiminta, tukioppilastoiminta, ryhmänohjaustunnit, yhteistyö ruoka- ja siivoushuollon kanssa). Kodin ja koulun yhteistyötä kehitetään (esim. viestintä, tiedotus, keskustelut) ja vanhempainoimikuntien toimintaa tuetaan.

Yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä kehitetään (esim. nivelkohdat, henkilöstön yhteistyö, iltapäivätoiminta). Yhteistyötä lisätään 3. sektorin toimijoiden kanssa (ikäihmiset, yhdistykset, yritykset).

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	172 186	164 100	82 100	-50,0		
Toimintamenot	-4 036 110	-4 231 232	-4 416 412	4,4		
Toimintakate	-3 863 924	-4 067 132	-4 334 312	6,6		
Tilikaudenylj./alij.	-3 863 935	-4 067 141	-4 334 319	6,6		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan lukuvuositain paikallisiin yrityksiin ja elinkeinoihin - Yrittäjyyskasvatus, yrittäjämäinen asenne ja toimintatapa - Työelämätaitojen opettelu, yhteistyö 4H-yhdistyksen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - Yritys-/yrittäjävierailujen määrä, oppilaiden esitelmät, vanhemmat omien ammattiensa edustajina vierailemassa -Yrityskylä-koulutusohjelman käyttö 1-9 lk, yrittäjyys valinnaisaineeksi, yhteiskuntaopin yrittäjyysjaksot 4. ja 9. lk, oppilaanohjaus, luokkien varainhankinnat -TET-jaksot, Ajokortti työelämään 	Rehtori/koulunjohtajat
kulttuuriperintö	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaiden ja opetushenkilöstön tutustuttaminen Ruoveden kulttuuriperintöön - Kulttuuriperintö tunnetuksi kotimaassa ja ulkomaille - Yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - Kulttuurikasvatussuunnitelma valmiiksi ja suunnitelman toteuttaminen - Kulttuuriperintö näkyviin; juhlat, tapahtumat, sosiaalinen media - Toteutuneet yhteistyötavat 	Rehtori/koulunjohtajat

koulutusmahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> - Osaamisen vahvistaminen ja jakaminen, opetuksen kehittäminen - Valinnaisaineiden monipuolisuus - Oppilaitosyhteistyö/ kansainvälisyys 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulutusten määrä, kouluterveyskysely, kehityskeskustelut - Tarjotut/toteutuneet valinnaisaineet - Toteutunut yhteistyö, lukio, varhaiskasvatus 	Rehtori/koulunjohtajat
ilmasto	<ul style="list-style-type: none"> - Ympäristökasvatus, kestävä kehitys (hanke) - Kulutuksen vähentäminen - Energiansäästö, tehokkuus 	<ul style="list-style-type: none"> - Kestävän kehityksen työryhmät (oppilaat ja opettajat) - Ruokahävikin seuraaminen löytötavarat/kierrätys - Koulukuljetukset järjestetään tehokkaasti, sähkönsäästö (valojen käyttö) 	Rehtori/koulunjohtajat
hyvinvointi- ja terveys	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaiden ja opetus henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen - Liikkuva koulu, toiminnallinen opetus - Oppilaiden ja henkilöstön osallisuuden ja yhteistyön lisääminen, yhteistyö ikäihmisten, yhdistysten ja seurojen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - Omat kyselyt, hyvinvointiprofiilit, kouluterveyskysely, kehityskeskustelut, oppimiskeskustelut, Lapset puheeksi -keskustelut - Välkäritoiminta, viikon liike, liikunnalliset teemapäivät, koulutus - Oppilaskunnan vuosikellon rakentaminen, toteutuneet kokoukset, kyselyt 	Rehtori/koulunjohtajat

LUKIO

Tavoitteena on säilyttää vetovoimainen lukiokoulutus Ruovedellä markkinointia ja toiminnan sisältöjä kehittämällä yhteistyössä SASKYN kanssa. Lukiossa on mahdollista opiskella ratsastusta sekä harjoitella tavoitteellisesti esim. jääkiekkoa, pesäpalloa ja elektronista urheilua. Painotuslinjana lukiossa on tarjolla myös eläinlääketieteellinen linja.

Koulutuksen määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sovitaan tarkemmin SASKY koulutus kuntayhtymän ja Ruoveden kunnan välillä vuosittain. Oppivelvollisuuden laajentaminen lisää velvoitteita ja kustannuksia.

Yhteistyöllä perusopetuksen ja Ruoveden opiston kanssa sekä alueellisella yhteistyöllä varmistetaan monipuolinen kurssitarjonta sekä osaavan työvoiman saanti.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	1 908					
Toimintamenot	-524 536	-443 785	-431 317	-2,8		
Toimintakate	-522 628	-443 785	-431 317	-2,8		
Tilikaudenylj./ali	-522 628	-443 785	-431 317	-2,8		

MUUT OPPILAITOKSET

Tavoitteena on taata lapsille ja nuorille mahdollisuus harrastaa ja opiskella musiikkia soittaen, laulaen ja tanssien.

Merikanto-opisto tuottaa Ruovedellä taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaiset palvelut musiikin ja tanssin taiteenaloilla. Lisäksi järjestetään varhaisiän musiikkikasvatusta eli muskariopetusta ja tanssin opetusta.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot						
Toimintamenot	-59 496	-52 900	-59 900	13,2		
Toimintakate	-59 496	-52 900	-59 900	13,2		
Tilikaudenylj./ali	-59 496	-52 900	-59 900	13,2		

RUOVEDEN OPISTO

Ruoveden Opisto tarjoaa vapaan sivistystyön opetusta lapsille, nuorille ja aikuisille. Tavoitteena on edistää elinikäistä oppimista ja tarjota harrastusmahdollisuuksia kaikenikäisille, kehittää kansalaisvalmiuksia teemalla ”aktiivinen kansalainen”. Palvelut ovat asiakaslähtöisiä, laadukkaita, taloudellisesti tuotettuja ja helposti saatavilla. Tarjonnassa on taideaineiden, käsityön ja musiikin kursseja, kieli- ja kirjallisuuskursseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kursseja sekä yhteiskunnallisia aineita ja yleisöluentoja eri aihealueet huomioiden. Kursseja järjestetään myös yhteistyössä perusopetuksen tai lukion kanssa.

Kurssitarjontaa suunniteltaessa otetaan huomioon kuntalaisten toiveet ja pyritään näin vastaamaan paikallisiin sivistystarpeisiin, yhteiskunnallisiin muutoksiin sekä kulttuuriperintökasvatukseen näkökulmiin. Jatkossa pyritään lisäämään erityisesti lyhytkurssitarjontaa sekä nuoria kiinnostavia kursseja. Pyritään suunnittelemaan kursseja, joissa yhdessä tekeminen ja oivaltava osallisuus ovat keskiössä. Ilmastonäkökulma pyritään huomioimaan kurssitarjonnassa ja Opiston toiminnassa esim. Hinku-teemalla. Edistetään tietoisuutta ilmastoystävällisestä elämäntavasta.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	25 001	16 500	26 500	60,6		
Toimintamenot	-111 661	-120 512	-121 825	1,1		
Toimintakate	-86 660	-104 012	-95 325	-8,4		
Tilikaudenylj./al	-86 660	-104 012	-95 325	-8,4		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	- Opetuspakettien osto paikallisilta yrittäjiltä, yrittäjyyttä ja yritteliäisyyttä edistäviä ja palvelevia kursseja, maksullinen palvelutoiminta (esim. hygieniapassi-, EA-kurssi)	- Yrittäjien lukumäärä, kurssin osallistujamäärä, tutkinnon suorittaneiden määrä	Sivistysjohtaja
kulttuuriperintö	-Ruoveden tunnettavuus	Huomioidaan kurssitarjonnassa/luennoissa sekä aineettomat	Sivistysjohtaja

	den lisääminen, kulttuuriperintö tutuksi kuntalaisille	(suullinen perinne, luonto, taide) että aineelliset näkökulmat (vanhat rakennukset, pihapiirit)	
koulutusmahdollisuudet	-Elinikäistä oppimista kaikille tasapuolisesti, kartoitetaan kuntalaisten toiveet kurssitarjontaan liittyen	-Palvelutyytyväisyyskyselyt, nuorten maksuttomat kurssit, vuosittaiset opintosetelienomukset	Sivistysjohtaja
ilmasto	-Arjen taloustaidon kurseja lisää, kokkurssi, jossa painopiste mm. vegaani- ja hävikkiruussa, seurataan opetusmateriaalin ja energian käyttöä, veden käyttöä, kierrätystä, verkkokurssit	Kurssimaksut verkossa, sähköinen materiaali, opettajien päiväkirjat sähköisinä, opinto-opas sähköisessä muodossa	Sivistysjohtaja
hyvinvointi- ja terveys	- Panostetaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviin kursseihin, taide, luonto, varautuminen	- Osallistujamäärä, kurssien/luentojen lukumäärä	Sivistysjohtaja

KIRJASTOPALVELUT

Kirjastopalvelut ovat kaikenikäisten kuntalaisten peruspalveluja; kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Toiminnallaan kirjasto edistää sivistyksellisiä perusoikeuksia, lukutaitoa ja elinikäistä oppimista, tarjoaa virkistystä, edistää hyvinvointia sekä ehkäisee yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.

Kirjaston tehtävistä säädetään kirjastolailla (1492/2016): tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisältöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Tehtävien hoitamiseksi kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Kirjastolain tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin; tiedon saatavuutta ja käyttöä; lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa; mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Kirjaston palvelupisteet ovat pääkirjasto ja kirjastoauto, joka on yhteinen Virtain kaupungin kanssa. Kuulumme maakunnalliseen Pirkanmaan kirjastojen verkostoon, PIKI-kimppaan, jolla on yhteinen aineisto- ja asiakastietokanta, verkkokirjasto, käytösäännöt, kuljetuspalvelu sekä PIKI-kirjastokortti. Tiivistä yhteistyötä tehdään myös esimerkiksi e-aineistohankinnoissa ja markkinoinnissa. Yhteistoimintaa ja palveluita kehitetään jatkuvasti. Kimppatoiminnan tavoitteena on, että eri puolilla Pirkanmaata asuvat asiakkaat saavat käyttöönsä mahdollisimman samat palvelut ja aineistot. Huomioidaan PIKIn vuoden 2023 painopisteet toiminnassa. PIKI-kustannukset jaetaan asukaslukujen suhteessa; Ruoveden osuus vuonna 2023 on 0,79% kokonaismäärästä.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
--	---------	---------	---------	----------	---------	---------

Toimintatulot	5 818	19 400	7 400	-61,9		
Toimintamenot	-288 843	-325 222	-330 826	1,7		
Toimintakate	-283 025	-305 822	-323 426	5,8		
Tilikaudenylj./ali	-283 025	-305 822	-323 426	5,8		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	<ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään kirjastoa toimintaympäristönä sekä kohtaamis- ja tapahtumapaikkana - Palvelujen ja tilojen saavutettavuutta kehitetään ja tilojen käyttöä tehostetaan omatoimikirjastohankkeella. Lisätään aukioloaikoja omatoimisilla aukioloajoilla 	<ul style="list-style-type: none"> -Kävijämäärä -Tapahtumien määrä -Palvelutarjonnan monipuolistuminen 	Kirjasto - Omatoimi-hankkeessa myös tekninen osasto ja tietohallinto
kulttuuriperintö	<ul style="list-style-type: none"> - Kotiseutukokoelma / kotiseutuun liittyvän aineiston hankkiminen on yksi toiminnan painopiste - Kirjasto tekee yhteistyötä paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa mm. taidenäyttelyt 	<ul style="list-style-type: none"> - Kotiseutukokoelman laajuus - Toteutunut yhteistyö 	Kirjasto
koulutusmahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> - Kirjasto edistää ja tukee kaikenikäisten lukemista, lukutaitoja ja elinikäistä oppimista sekä edistää aktiivista kansalaisuutta - Henkilökunnan osaamista kehitetään 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset toimintamuodot, lukemista edistävät tapahtumat, digituki. -Yhteistyö varhaiskasvatuksen, koulujen, kulttuuritoimen, Opiston ja paikallisten toimijoiden kanssa. Yhteistyömuotojen ylläpitäminen ja kehittäminen. -Henkilökunta osallistuu aktiivisesti täydennyskoulutuksiin 	Kirjasto
ilmasto	<ul style="list-style-type: none"> - Kierto- ja jakamistalous on kirjaston ympäristötyön peruspilari - Kirjasto on ympäristötietoinen toimija 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyödynnetään Vihreä kirjasto – materiaaleja. Lisätään ympäristötietoisuutta ja nostetaan esiin tutkittua tietoa - Arvioidaan omaa toimintaa ja vähennetään muovitusta 	Kirjasto
hyvinvointi- ja terveys	<ul style="list-style-type: none"> - Kirjasto tekee yhteistyötä eri toimialojen kanssa edistäen yhteisöllisyyttä ja osallisuutta - Kirjasto on mukana kunnan hyvinvointityöryhmässä ja toimii yhteistyöverkostoissa 	<ul style="list-style-type: none"> - Mittareina kirjastokäyntien, lainausten ja tapahtumien määrä, tapahtumien kävijämäärä - Asiakaskyselyn tulokset 	Kirjasto

	- Osallistetaan asiakkaita toiminnan suunnitteluun		
--	--	--	--

LIIKUNTAPALVELUT

Liikuntapalveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, fyysistä aktiivisuutta, liikuntaharrastusta sekä vahvistaa liikunnan kansalaistoiminnan elinvoimaisuutta paikallistasolla.

Kuntalaisten liikkumiselle luodaan edellytyksiä kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä. Terveyttä edistävälle liikunnalle luodaan edellytyksiä tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja ja järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös kuntalaisten erityistarpeet.

Kunnassa luodaan ja kehitetään erilaisia matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia, kuten nyt rakenteilla olevat kuntoportaat. Lisäksi olemassa oleva lähiliikuntapuisto monine suorituspaikoineen luo mahdollisuuden uuden tyyppiselle omaehtoiselle liikkumiselle. Liikuntapuisto yhtenäiskoulun ja päiväkodin vieressä luo hyvät ja monipuoliset puitteet koulun- ja varhaiskasvatuksen liikuntakasvatukselle. Kuntalaisten omaehtoista liikkumista tuetaan ja kannustetaan eri teemoin ja tapahtumin.

Kunnan ja seuraväen sekä alueellisten toimijoiden yhteistyötä tuetaan liikuntapalveluiden järjestämisessä.

Seura-avustukset jaetaan hyväksytyin perustein. Urheiluseurat tekevät arvokasta työtä kuntalaisten liikuttajina.

Aktivoinnin painopisteenä ovat työ- ja ikäihmisten terveystoiminnan lisääminen, liikkumattomien lasten ja nuorten sekä perheiden saaminen liikuntaharrastusten pariin. Voimaa vanhuuteen mentorointikuntana koulutamme vertaisohjaajia ja kehitämme muiden toimijoiden kanssa yhdessä uudentyypisiä ikäihmisten ryhmäliikuntamuotoja.

Liikuntatoimi huolehtii Urheilukeskuksen ja siihen liittyvien liikuntapaikkojen kunnossapidosta ja kunnostuksesta. Pekkalan ja Visuveden kyläkoulujen yhteydessä ylläpidetään lähiliikuntapaikkaa.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja siitä huolehtiminen on Kuntalain mukaan kunnan perustehtävä. Tavoitteena hyvinvointityössä on lisätä kaikkien kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ennaltaehkäistä sairauksia sekä syrjäytymistä ja vahvistaa kuntalaisten osallisuutta. Terveyserojen ja eriarvoisuuden kaventaminen ovat myös hyvinvointityön tavoitteita. Hyvinvointityö kuuluu kaikille ja sen onnistuminen vaatii poikkihallinnollista yhteistyötä. Yhteistyö myös Ruoveden muiden toimijoiden kanssa on keskeisessä osassa. Näitä ovat esimerkiksi järjestöt ja seurakunta, yritykset, seurakunta, oppilaitokset sekä hyvinvointialue.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	36 340	22 639	22 639			
Toimintamenot	-289 188	-327 888	-348 418	6,3		
Toimintakate	-252 848	-305 249	-325 779	6,7		
Tilikaudenylj./ali	-259 247	-312 376	-332 343	6,4		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	- Reitistöjen kehittäminen, melonta, pyöräily, kävely - Yhteistyö liikunta-alan yrittäjien kanssa, liikunnanedistämisyhjän perustaminen	- Reitistöinfran rakentaminen ja sovelluskartat - Yhteistyötapaamisten järjestäminen, toteutuneet ryhmät, liikunnanedistämisyhjän kokoontumiset	Liikuntatoimi
kulttuuriperintö	- Liikunnallinen kulttuurimatkailu, Rengasniemen laavun minireitti, Tarjanneveden vesistöreitti	- Reitistöjen kehittäminen ja tuotteistaminen	Hanke
koulutusmahdollisuudet	- Aktiivinen ja osallistuva kuntalainen	- Vertaisohjaajakoulutukset / lkm, osallistujamäärä - Hyvinvointikortit/ palautettujen määrä - Etäjumppat kylillä / lkm, osallistujien määrä - Yhteistyö varhaiskasvatuksen, koulujen kanssa (välkäratoiminta)	Liikuntatoimi
ilmasto	-Lähiliikkumisen lisääminen	- Uudet reitistöt asutuksen lähelle	Liikuntatoimi
hyvinvointi- ja terveys	- Luonnossa liikkumiseen ja työmatkaliikuntaan kannustaminen, osallisuuden vahvistaminen - Elintapaohjauksen palvelutarjotin - EPT:n ja ehkäisevän mielenterveystyön toimintatavan kehittäminen	- Kuntokierrosten lukumäärä, palautetut hyvinvointikortit, kuntosalikortit hyvinvointiseteli - Toimenpiteet jalkauttamiseen ja juurruttamiseen - Työryhmän perustaminen, suunnitelman laatiminen	Sivistystoimi, jory

NUORISOTYÖ

Nuorisotoimen tavoitteena on edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistumista sekä tukea nuorten itsenäistymistä. Työtä tehdään nuorisolain hengessä, missä lähtökohtana on mm. yhteisöllisyys, osallisuus, yhteisvastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja tasa-arvo, sekä nuorten kasvun tukeminen ja elinolojen parantaminen.

Työmuotojamme ovat järjestöjen tukeminen, toimintaryhmien ohjaaminen, kerho- ja leiritointi, retket, kulttuuri- ja nuorisotapahtumat sekä nuorisotila Vintin toiminta.

Nuorten kasvun tukemiseksi toimimme yhteistyössä vanhempien, koulujen, seurakunnan, järjestöjen sekä muiden nuorisotyötä tekevien kanssa.

Etsivä nuorisotyö:

Opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa etsivän nuorisotyöntekijän palkkaamista aluehallintoviraston kautta jaettavilla avustuksilla. Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena

on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö on syrjäytymistä ehkäisevää toimintaa.

Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella, tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Etsivään nuorisotyöhön haetaan rahoitusta vuosittain, mutta toiminta ja rahoitus on luonteeltaan jatkuvaa.

Ruoveden etsivä nuorisotyö toimii myös Pirkanmaan alueen etsivän nuorisotyön koordinaattorina. Tehtävä on aluehallintoviraston nimeämä ja tehtävän suorittamiseen saa erillisen 100% rahoituksen aluehallintovirastosta.

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	56 301	50 000	71 000	42,0		
Toimintamenot	-147 123	-153 251	-218 219	42,4		
Toimintakate	-90 822	-103 251	-147 219	42,6		
Tilikaudenylj./al	-90 822	-103 251	-147 219	42,6		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	- Nuorten kesätyöt	- Kaikille 16-18-vuotiaille kesätyöpaikka	Nuorisotoimi
kulttuuriperintö	- Kulttuuriperintö mukaan nuorten toimintaan	- Kulttuurisuunnistus, kirkko-venesoutu, rap-paja	Nuorisotoimi
koulutusmahdollisuudet	- Nuorten ohjaajakoulutus	- Kerho-ohjaajakoulutuksen järjestäminen	Nuorisotoimi
ilmasto	- Hyötyliikunnan lisääminen	- Kävellessä, pyöräillen tai kimp-pakyydeillä harrastuksiin	Nuorisotoimi
hyvinvointi- ja terveys	-Syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisy - Osallisuus, vaikuttaminen	- Ryhmyttäminen koulujen alkaessa, kaikille harrastus (kouluterveyskysely), nuorisotilojen, kerhojen kävijämäärät - Nuorisovaltuuston kokoontumiset	Nuorisotoimi

KULTTUURITYÖ

Kulttuuritoimen tavoitteena on edistää myönteistä kuntakuvaa, vaalia arvokkaita kulttuuriperinteitä ja luoda hyvinvointia tarjoamalla elämyksiä sekä osallistamalla ja sitouttamalla ihmisiä aktiiviseen toimintaan.

Kulttuuritoimi järjestää tapahtumia ja yhteiskunnallisia tilaisuuksia. Se mahdollistaa myöntämällä avustuksilla myös paikallisia yhdistyksiä ja toimijoita toteuttamaan erilaisia kulttuurielämyksiä. Kulttuuritoimi toimii yhteistyössä taiteen eri alueilla ja eri ikäryhmät huomioiden.

Toimintaan kuuluu:

- kulttuuritapahtumien järjestäminen, myös yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa
- Ruoveden kotiseutumuseon toiminnan suunnittelu ja kehittäminen
- lasten ja nuorten kulttuuriyöryhmän toiminta, Lasten Pirkkaset –yhteistyöverkostossa toimiminen
- alueellinen yhteistyö mm. kulttuurivastaavien kanssa
- perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelman laatiminen 7-9 lk. yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- Viljamakasiinin sekä muun taidenäyttelytoiminnan organisointi ja muun kesätoiminnan suunnittelu ja kehittäminen
- kulttuurihyvinvointityö

Taloudelliset tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot						
Toimintamenot	-46 794	-62 595	-62 506	-0,1		
Toimintakate	-46 794	-62 595	-62 506	-0,1		
Tilikaudenylj./ali	-46 794	-62 595	-62 506	-0,1		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarvi-ovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	- Kulttuuritarjonnassa huomioidaan paikalliset toimijat (yhdistykset ja yritykset), tuetaan avustuksilla yhdistyksiä	-Jaettujen avustusten määrä	Kulttuuritoimi
kulttuuriperintö	-Oman taidekokoelman tunnetuksi tekeminen, virtuaalinäyttelyt, taide- näyttelyjen järjestäminen, Noitakäräjien järjestäminen yhteistyössä käräjäyhdistyksen kanssa, Lanu työryhmä	- Kävijämäärät, tapahtumapalaute, työryhmän kokoontumiskerrat	Kulttuuritoimi
koulutusmahdollisuudet	-Yhteistyössä opiston kanssa	- Koulutusten määrä, osallistujamäärä	Kulttuuritoimi
ilmasto	- Luontoarvot kulttuuritarjonnassa	- Luontoarvojen näkyminen toteutuneessa kulttuuritarjonnassa	Kulttuuritoimi
hyvinvointi- ja terveys	-Syrjäytymisen, yksinäisyyden ehkäisy kulttuurin avulla, kulttuurihyvinvointi, hyvinvointiseteli, Kulttuuriparantola	- Hyvinvointisetelin käyttäjämäärä, kulttuuritilan kävijämäärä	Kulttuuritoimi

Osasto	SIVISTYSOSASTO YHTEENSÄ					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	392 179	332 639	245 439	-26,2		
Toimintamenot	-7 406 364	-7 625 976	-7 945 449	4,2		
Toimintakate	-7 014 185	-7 293 337	-7 700 010	5,6		
Tilikaudenylj./ali	-7 020 353	-7 304 062	-7 710 170	5,6		

Teknisen palvelualueen tehtävänä on huolehtia teknisen lautakunnan alaisuudessa kunnan kiinteistöjen hallinnoinnista ja hoidosta, yhdyskuntatekniikasta, rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta sekä kunnan maa-alueiden ja metsien hallinnoinnista siten, että elinkeinoelämän toimintaedellytykset turvataan ja kuntalaisilla on terveellinen, turvallinen, virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö.

Ruoveden kunta on vuonna 2022 liittynyt HINKU-kuntien joukkoon ja samalla sitoutunut HINKU-tavoitteiden mukaisesti solmimaan Energiaviraston kanssa kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS). Energiatehokkuussopimuksessa Ruovesi sitoutuu vähentämään omaa energiankäyttöään KETS 2017-2025- sopimustavoitteiden mukaisesti. Kuntasektorilla energiatehokkuustavoitteisiin pyritään yleisesti toimilla, joita saavutetaan tyypillisesti rakennuksiin sekä kunnostus- ja huoltotöihin liittyvillä järkevillä ja energiaa säästävillä toimenpiteillä ja valinnoilla. Nämä toimet, ja niiden toteuttaminen, ovat osa teknisen toimen päivittäisiä työtehtäviä.

Teknisten palvelujen tuottamisessa ja ylläpitämisessä kuntalaisille pyritään kestävän kehityksen mukaisesti, tasa-arvoisesti kuntalaisten hyvinvointiin kohdistuviin sekä taloudellisesti edullisiin ja kestäviin sekä energiatehokkaisiin ratkaisuihin.

Teknisen osasto jakautuu kahteen lautakunnan alaiseen toimintaan: tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta. Lisäksi vesilaitos toimii omana taseyksikkönään. Vesilaitoksen johtokuntana toimii tekninen lautakunta.

Teknisen lautakunnan alainen toiminta

TEKNINEN HALLINTO

Tekninen hallinto pitää sisällään n. 20 työntekijää. Yksikköä johtaa tekninen johtaja. Tulosalue päällikkönä toimivat yhdyskuntatekniikan päällikkö, kaavoitus –ja rakennuspäällikkö, kiinteistöpäällikkö sekä rakennustarkastaja ja ympäristötarkastaja. Yhdyskuntatekniikan päällikkö johtaa myös kunnan vesi- ja viemärlaitosta.

Hallintosäännön mukaan kiinteistöpäällikkö toimii virassa, mutta nyt tehtävä on täytetty määräaikaisena toimena. Kiinteistöpäällikkö tehtävä on hoidettu sijaistoimin heinäkuun alusta 2023 uusi päällikkö aloittaa marraskuun alussa. Työpäällikön virka on muutettu kaavoitus- ja rakennuspäällikön viraksi kesäkuun alusta 2023. Yhdyskuntatekniikan päällikön virka on ollut avoinna 1.8 alkaen, uusi päällikkö aloittaa 1.11.2023. Rakennus- ja ympäristötoimen lupasihteerin on siirtynyt talon sisällä teknisen osaston osastosihteeriksi, lupasihteerin tehtävä on avoinna.

Tekninen osasto huolehtii kaikista Ruoveden kunnan omistamien liike- ja yritystilojen, koulujen toimistotilojen sekä työskentely ja korjaamotilojen hallinnasta ja kiinteistönhoidosta, Lisäksi teknisen vastuulla ovat myös kaikki muut kunnan omistamien rakennuksien ja rakennelmien tekninen hallinta. Tämän lisäksi kunnan vastuulla ovat mm. katualueet sekä maa-, vesistö- ja metsäalueet.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	59 462	19 050	90 307	374,1		
Toimintamenot	-429 811	-531 912	-606 454	14,0		
Toimintakate	-370 349	-512 862	-516 147	0,6		
Tili- kauden ylij./ali	-375 137	-516 689	-519 209	0,5		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	Kunnassa jo toimiville ja sinne tulevien yritysten näkökulmat ja tarpeet huomioidaan tehtäessä toimitila- ja tilaratkaisuja kunnan omistamissa toimitiloissa Vapaana olevat toimitilat pyritään saamaan yrittäjien käyttöön mahdollisimman tehokkaasti	Kunnan kiinteistöihin tehtyjen perusparannus- ja kunnostustoimien määrä Vapaana olevien toimitilojen täyttäminen	
kulttuuriperintö	Kunnan omistuksessa olevien museo- ja kulttuurikohteiden kunnostustoimet	Tehtyjen kunnostustoimien lukumäärä	
koulutusmahdollisuudet	Henkilöstön jatkuva koulutus pitkän vuotta	Koulutusten lukumäärä Osallistujien lukumäärä	
ilmasto	Toimitiloja huollettaessa huomioidaan energia- ja ympäristönäkökulmat niin, että niissä toiminta on kaikilla mahdollisimman energiatehokasta	Tehtyjen energiasäästötoimien lukumäärä Energiasäästötoimet MWh verrattuna aiempiin vuosiin /toimintakohde	
hyvinvointi- ja terveys	Huomioidaan ja optimoidaan työmäärä sekä käytössä olevat henkilöstöresurssit Kiinnitetään toiminnan huomio riskikohtiin	Kehityskeskustelut sekä tehtävänkuvien työstäminen yhdessä henkilöstön kanssa Raportoidaan kunnanhallituksella osavuosisikatsausten yhteydessä	

LIIKENNEVÄYLÄT

Katujen hoitomäärätavoitteena on kunnossapitostandardien mukainen hoito. Tavoite on, että kaavatiet ja kevyen liikenteen väylät pidetään vähintään tyydyttävässä kunnossa myös talvikaikana. Tienkäyttäjien turvallinen liikkuminen pyritään aina turvaamaan.

Tulosityksikkö	LIIKENNEVÄYLÄT					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	5 368	5 090	5 090			
Toimintamenot	-391 233	-392 209	-405 363	3,4		
Toimintakate	-385 865	-387 119	-400 273	3,4		
Tilikauden ylij./alij.	-612 918	-577 694	-601 698	4,2		

Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa
yrittäjyys ja elinkeinot	Katujen kunnossapidossa ja rakentamisessa hyödynnetään paikallisia yrityksiä hankintalain mahdollistamissa rajoissa.	Hankkeiden määrä	
koulutusmahdollisuudet	Henkilöstöä koulutetaan mm. tieturvakorttikoulutuksella	koulutukseen sijoittuneiden lukumäärä (kpl)	
ilmasto	Katujen rakentamisessa pyritään hyödyntämään kierrätysmateriaaleja. Katuvalaistusta uusitaan taloudellisempaan LED-valaistukseen. Katuvalaistuksen kesäkatkoja ja yösammutuksia jatketaan.	Hankkeiden määrä Katuvalaistuksen ajastuksessa pyritään parempaan energiatehokkuuteen niin, että valaisimien sammutusta tehdään silloin kun liikennettä ei ole.	
Hyvinvointi- ja terveys	Tavoitteena pitää liikenneväylät hyvässä ja turvallisessa kunnossa.	ei erillistä mittaria	

YKSITYISTIET

Vuonna 2020 Ruoveden kunnassa oli 235 tiekuntaa joista 123 kuului avustuksien piiriin. Kilometreinä avustuksen piirissä oli 317 kilometriä. Vuonna 2023 kilometrikohtainen kunnossapitoavustus oli keskimäärin 470 €/km. Myönnetyistä avustuksista ja niiden ehdoista, sekä käytön valvonnasta vastaa kunta, Kunnan tietoilokunnan tehtävänä onkin kunnossapito- ja perusrparannusavustusten myöntäminen.

Tulosityksikkö	YKSITYISTIET					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot						
Toimintamenot	-153 111	-180 043	-180 043	0		
Toimintakate	-153 111	-180 043	-180 043	0		
Tilikauden ylij./alij.	-153 111	-180 043	-180 043	0		
Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna	Vastuutaho kunnassa			
yrittäjyys ja elinkeinot	Yksityistieavustuksissa huomioidaan tasapuolisuus ja tarve Tiekunnille jaetaan yksityistieavustuksia määrärahojen ja hallintosäännön mukaisesti	Tiekuntien taloudellinen avustaminen mahdollistaa avustettujen teiden käyttämisen muuhunkin kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen				
hyvinvointi ja terveys	Katuvalaistuksen tavoitteeksi on asetettu valaisimien määrään pysyttäminen vähintään ennallaan.	Tuen tarkoituksena on parantaa tien vaikutuspiirissä asuvien kuntalaisten mahdollisuuksia asua haja-asutusalueella.				

	Katujen hoitomäärien määrätaso pyritään pitämään kunnossapitostandardin mukaisena	Kaavatiet ja kevyen liikenteen väylät on pyritty pitämään kunnossa myös talvi aikana.	
--	---	---	--

YLEISET ALUEET

Yleisiin alueisiin luetaan puistot, leikkipaikat, venesatamat, torit sekä muut yleiseen käyttöomaisuuteen kuuluvat alueet. Yleisten alueiden viihtyisyyttä pyritään parantamaan. Vanhoja kohteita uusitaan lain puitteissa. Leikkipaikkojen rakenteet pyritään pitämään turvallisuusmääräysten edellyttämällä tasolla.

Tulosityksikkö	YLEISET ALUEET					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	45 963	47 750	54 350	13,8		
Toimintamenot	-165 748	-126 857	-148 766	17,3		
Toimintakate	-119 784	-79 107	-94 416	19,4		
Tilikauden ylij./alij.	-188 891	-135 281	-173 254	28,1		
Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna		Vastuutaho kunnassa		
yrittäjyys ja elinkeinot	Yleisten alueiden käyttö torikäytössä sekä muissa elinkeinoja lisäävissä tapahtumissa.	Tapahtumien määrä				
kulttuuriperintö	Puistot sekä torit yhtenä osana kulttuuripaikkoina. Mm. Konsertit, näytelmät.	Tapahtumien määrä				
ilmasto	Puistojen ylläpito osana kasvillisuuden monimuotoisuutta.	ei erillistä mittaria				
hyvinvointi- ja terveys	Yleisten alueiden ylläpidolla ja kehittämisellä lisätään hyvinvointia ja yleistä viihtyvyyttä Vanhoja kohteita kunnostetaan ja uusitaan lain edellyttämässä laajuudessa.	ei erillistä mittaria				

Ruoveden kunnalla on 23 metsätilaa. Näiden yhteispinta-ala on 1 240 ha. Metsät ovat osa kunnan luontoympäristöä sekä myös omaisuus josta kunta saa myyntituottoa. Metsien hoidosta vastaa pääosin tekninen sektori, jossa on resurssi metsä asiantuntijuuteen ja hallittuun metsänhoitoon.

Tulosyksikkö	MAA- JA METSÄTILAT					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	161 012	100 000	100 000			
Toimintamenot	-15 328	-36 300	-25 800	-28,9		
Toimintakate	145 684	63 700	74 200	16,5		
Tilikauden ylij./alij.	142 027	60 775	71 860	18,2		
Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023		Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna		Vastuutaho kunnassa	
kulttuuriperintö	Kunnan omistuksessa olevat metsät ja metsä- sekä maaalueet		Noudatetaan metsänhoitosuunnitelmaa ja hyvää metsänhoitotapaa, joka huomioi myös metsien virkistyskäytön			
ilmasto	Kunnan metsämaa sekä puuston hoito ja myyminen Kunnan maa- ja metsäomaisuus osana Hiilineutraalin kunnan ilmastokompensaatiota		Huomioidaan jatkuvapeitteinen metsänkasvatus Tehdään avohakkuut mahdollisimman pieninä alueina Huolehditaan hiiltä sitovan kasvuston ja puuston hyvinvoinnista			

MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA

Kunta omistaa kaksi lämpövoimalaa, joista Ruhalan lämmöntuotanto on pienentynyt emäntäkoulun jäätyä tyhjilleen. Toiminta on ollut tuottoisaa.

Visuvedelle on rakennettu alun perin neljän kerrostalon lämmitykselle mitoitettu hakevoimala. Tällä hetkellä kerrostaloista kaksi on purettu ja yksi on tyhjillään, neljäs kerrostalo on Ruoveden Asunnot Oy omistuksessa. Lämpövoimalan toiminta on välillä haastavaa, kun voimala toimii vajaakäytöllä ja polttoaineen (hake) käyttö vaatii optimointia ja saattaa ilman optimointia aiheuttaa esim. nokihaittaa. Voimalan laajennukseen on valmistunut 2023 varavoimakattila, joka toimii öljyllä.

Maksulliseen palvelutoimintaan kuuluvat myös henkilönostin ja pakettiauto

Tulosyksikkö	MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	91 067	113 221	101 557	-10,3		
Toimintamenot	-79 957	-99 469	-85 463	-14,1		
Toimintakate	11 110	13 752	16 094	17,0		
Tilikauden ylij./alij.	-11 428	-8 835	-5 035	-43,0		
Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna		Vastuutaho kunnassa		
Yrittäjyys ja elinkeinot	Tavoitteena on tuottaa palvelut kuntalaisille mahdollisimman paljon kunnan omia yrityksiä työllistäen.	Annettujen urakoiden määrä oman kunnan yrityksille ja muualta oleville yrityksille.		Tekninen osasto		
Kulttuuriperintö	Tavoitteena on tuottaa erilaiset palvelut ottaen huomioon mahdollisimman paljon kulttuuriperintöön liittyviä asioita.	Tuhottujen kulttuurikohteiden määrä suhteessa säästettyihin.		Tekninen osasto		
Koulutusmahdollisuudet	Mikäli koulutustarvetta tai –mahdollisuuksia ilmaantuu niihin tartutaan.	Työelämään ja koulutukseen sijoittuneiden lukumäärä.		Tekninen osasto		
Ilmasto	Toiminnassa pyritään ilmastoystävälliseen toimintaan.	Ei erillistä mittaria.		Tekninen osasto		
Hyvinvointi ja terveys	Toiminnassa pyritään suorittamaan erilaiset toimet mahdollisimman turvallisesti erilaisia suojavarusteita käyttäen.	Työtapaturmien määrä ja työonnellisuuden arviointi työntekijöittäin.		Tekninen osasto		

YLEISHYÖDYLLISET KIINTEISTÖT

Yleishyödyllisillä kiinteistöillä tarkoitetaan vuokraamattomia rakennuksia, joilla ei ole toimintaa ja joiden vuokra on sisäisenä vuokrana kohtuuttoman raskas.

Tähän yksikköön ovat kuuluneet

1. Vanha Lastenkoti
2. Viljamakasiini
3. Pyynikkilä
4. Santamäki
5. Kotiseutumuseo
6. Tuuhosen leirikeskus
7. Sekä purettava Visuveden A-talo

Näitä rakennuksia on seurattu yhteisryhmänä ja rakennusten ylläpito on jouduttu rahoittamaan verovaroin.

Rakennukset pyritään kuitenkin pitää käytössä ja käyttökelpoisina. Tavoite on ollut, että ainakin

yksi tähän ryhmään kuuluva rakennus olisi saatu myytyä. Tämä ei ole vielä onnistunut. Kunnan kiinteistöille laaditaan kiinteistöstrategia missä määritellään mistä kiinteistöistä tullaan luopumaan.

Tulosityksikkö	YLEISHYÖDYLLISET KIIENTEISTÖT					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	48 067	41 261	47 471	15,1		
Toimintamenot	-82 269	-258 646	-94 016	-63,7		
Toimintakate	-34 202	-217 385	-46 545	-78,6		
Tilikauden ylij./alij.	-51 972	-230 577	-58 910	-74,5		
Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna		Vastuutaho kunnassa		
Yrittäjyys ja elinkeinot	Tavoitteena on tuottaa palvelut kuntalaisille mahdollisimman paljon kunnan omia yrityksiä työllistäen.	Oman kunnan yrityksiltä saatujen urakkatarjousten määrä, kpl.		Tekninen osasto		
Kulttuuriperintö	Tavoitteena on tuottaa erilaiset palvelut ottaen huomioon mahdollisimman paljon kulttuuriperintöön liittyviä asioita.	Kulttuurikohteille tehtyjen kunnostustoimien määrä, kpl.		Tekninen osasto		
Ilmasto	Toiminnassa pyritään ilmastoystävälliseen toimintaan.	Ei erillistä mittaria.		Tekninen osasto		
Hyvinvointi ja terveys	Toiminnassa pyritään suorittamaan erilaiset toimet mahdollisimman turvallisesti erilaisia suojavarusteita käyttäen.	Työtapaturmien määrä (kpl) ja työhyvinvoinnin arviointi työntekijöittäin.		Tekninen osasto		

TILAKESKUS

Tilakeskus vastaa kunnan suoraa omistamien kiinteistöjen isännöinnistä pl. kiinteistöt, joita isännöi Ruoveden asunnot Oy.

Tässä kiinteistöryhmässä on sisälle ja ulos vuokrattuja kiinteistöjä sekä teollisuus- ja asuinkiinteistöjä. Tilakeskuksen tehtävä on sisäisten vuokrien määrittäminen.,

Kiinteistöjen kunto pyritään pitämään lainsäädännön vaatimassa tarkoituksen mukaisessa kunnossa. Tavoite on, että näiden rakennusten korjausvelka ei enää kasvaisi. Rakennusten vanhenevaa talotekniikkaa pyritään ennakolta uusimaan ja sähköisen huoltokirjan käyttöä pyritään näissä kiinteistöissä tehostamaan. Tavoite on, että näiden kiinteistöjen tulot kattavat kiinteistöjen pidosta syntyvät kulut. Tyhjät kiinteistöt ovat haasteena.

Tulosityksikkö	TILAKESKUS					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	2 217 226	2 305 748	2 460 039	6,7		
Toimintamenot	-2 222 298	-1 956 296	-1 921 827	-1,8		
Toimintakate	-5 072	349 452	538 212	54,0		
Tilikauden ylij./alij.	-816 199	-456 912	-379 457	-17,0		
Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023		Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna		Vastuutaho kunnassa	
Yrittäjyys ja elinkeinot	Tavoitteena on tuottaa palvelut kuntalaisille mahdollisimman paljon kunnan omia yrityksiä työllistäen.		Oman kunnan yrityksiltä saatujen urakkatarjousten määrä, kpl.		Tekninen osasto	
Kulttuuriperintö	Tavoitteena on tuottaa erilaiset palvelut ottaen huomioon mahdollisimman paljon kulttuuriperintöön liittyviä asioita.		Tuhottujen kulttuurikohteiden määrä suhteessa säästettyihin.		Tekninen osasto	
Koulutusmahdollisuudet	Mikäli koulutustarvetta tai -mahdollisuuksia ilmaantuu niihin tartutaan.		Työelämään ja koulutukseen sijoittuneiden lukumäärä.		Tekninen osasto	
Ilmasto	Toiminnassa pyritään ilmastoystävälliseen toimintaan.		Ei erillistä mittaria.		Tekninen osasto	
Hyvinvointi ja terveys	Toiminnassa pyritään suorittamaan erilaiset toimet mahdollisimman turvallisesti erilaisia suojavarusteita käyttäen.		Työtapaturmien määrä ja työonnellisuuden arviointi työntekijöittäin.		Tekninen osasto	

Ympäristölautakunnan alainen toiminta

KAAVOITUS

Tavoite on ollut, että keskeneräiset kaavat olisi saatettu päätökseen. Tuuhosen leirikeskuksen ranta-asemakaavan valmistelu on ympäristölautakunnan päätöksellä keskeytetty isojen infrakustannusten johdosta.

Laivarannan asemakaavan muutos on saatu valmiiksi vuonna 2022.

Viimeisimpänä kuntaa on työstänyt Murskemäen tuulivoimalaan liittyvä osallistumis- ja arviointisuunnitelman, josta syntyy painetta myös voimalaitoksia säätelevälle kaavoitukselle.

Vanhoja asemakaavoja on arvioitu työn ohessa tarpeen mukaan

Tulosyksikkö	KAAVOITUS					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	16 296	6 000	6 000			
Toimintamenot	-15 876	-43 000	-33 000	-23,3		
Toimintakate	420	-37 000	-27 000	-27,0		
Tilikauden ylij./alij.	420	-37 000	-27 000	-27,0		

RAKENNUSVALVONTA

Määrätavoitteet:

Rakennuslupien määrä pysynee edellisvuosien tasolla, mutta maailmantilanteen, elinkustannusten nousun ja rakennustarvikkeiden viime vuosien hinnan nousun vaikutukset näkyvät rakentamisessa viiveellä, joten lupamäärät voivat jäädä pienemmäksi vuonna 2024, rakennuslaki uudistuu 2025.

Laatutavoitteet:

Rakennusvalvonnassa jatketaan sähköisen asiointipalvelun ja sähköisen arkiston käyttöä. Pyritään lisäämään opastusta ja neuvontaa asiakkaille sähköisen asiakaspalvelun käytössä sekä päivittämällä internet-sivuja.

Pyritään kehittämään ja tehostamaan rakennusvalvonnan sisäisiä työvaiheita, mm. päivittämällä nykyisiä ohjelmistoja sekä kehittämällä toimintatapoja.

Taloudellisuustavoitteet:

Rakennusvalvonnan lupamaksuja korotettiin keväällä 2022. Pyritään korjaamaan kiinteistörekisterin tietoja resurssien mukaisesti, jotta saadaan virheistä johtuvia kiinteistöverotietoja korjattua.

Tulosyksikkö	RAKENNUSVALVONTA					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	58 796	80 282	58 282	-27,4		
Toimintamenot	-202 964	-182 792	-136 940	-25,1		
Toimintakate	-144 168	-102 510	-78 658	-23,3		
Tilikauden ylij./alij.	-144 168	-102 510	-78 658	-23,3		
Strateginen painopiste	Operatiivinen tavoite v. 2023		Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna		Vastuutaho kunnassa	

yrittäjyys ja elinkeinot	<i>Pyritään ohjeistamaan elinkeinopuolta pitämään ajantasaista tietoa paikallisista yrityksistä</i>	<i>Ei erillistä mittaria</i>	ympäristölautakunta
kulttuuriperintö	<i>Kulttuuriperinnön huomioiminen vanhojen rakennusten osalta noudattamalla kaavojen ja rakennussuojelun määräyksiä</i>	<i>Ei erillistä mittaria</i>	ympäristölautakunta
koulutusmahdollisuudet	<i>Ympäristöpuolen ja rakennusvalvontaan liittyvien koulutuksien hyödyntäminen</i>	<i>Ei erillistä mittaria</i>	ympäristölautakunta
ilmasto	<i>Vihreän siirtymän ja energiatehokkuuden huomioiminen rakennushankkeissa</i>	<i>Ei erillistä mittaria</i>	ympäristölautakunta
hyvinvointi- ja terveys	<i>Ympäristö- ja rakennusvalvonnan työntekijöiden työhyvinvoinnista ja -terveydestä huolehtiminen</i>	<i>Poissaolomäärät</i>	ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Määrätavoitteet:

Ympäristölupien määrä pysynee samalla tasolla kuin 2023. Maa-aineslupahakemusten määrä todennäköisesti vähenee, sillä umpeutuvia lupia ei ole vuodelle 2023 eikä sopivia uusia ottoalueita ole.

Laatutavoitteet

Pyritään tehostamaan ympäristövalvonnan toimintaa ja palveluita sekä ennekoimaan mahdollisia naapurikiistoja. Muuttuva jätelaki lisää neuvonnan ja opastuksen tarvetta.

Taloudellisuustavoitteet:

Lupamäärien vähentyessä toiminnan tulot tulevat putoamaan.

Tulosityksikkö	YMPÄRISTÖNSUOJELU					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	47 147	35 500	35 500			
Toimintamenot	-67 246	-72 095	-73 100	1,4		
Toimintakate	-20 099	-36 595	-37 600	2,7		
Tilikauden ylij./alij.	-20 099	-36 595	-37 600	2,7		
Strateginen painopiste MALLI	Operatiivinen tavoite v. 2023		Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna		Vastuutaho kunnassa	
yrittäjyys ja elinkeinot	<i>Ympäristölupien, rekis-</i>		<i>läpimenoajat</i>		ympäristölautakunta	

	<i>teröntien sekä ilmoitusmenettelyiden viivytyksetön käsittely</i>		
kulttuuriperintö	<i>Kulttuuriperintökohteiden sekä luonnonmuistomerkkien huomioiminen luvitusten yhteydessä</i>	<i>ei erillistä mittaria</i>	ympäristölautakunta
koulutusmahdollisuudet	<i>Osallistuminen monipuolisesti alan koulutuksiin. Lähikoulutukset palautuneet valikoimiin</i>	<i>kouluspäivien lukumäärä</i>	ympäristölautakunta
ilmasto	<i>Hinku-kunnaksi liittymisen vaatii ilmastönäkökohdan kaikkeen kunnan toimintaan. Hiilineutraalisuus tavoitteena</i>	<i>ei erillistä mittaria, mutta co2 ekt huomioitava ja seurattava kehityssuuntaa</i>	ympäristölautakunta
hyvinvointi- ja terveys	<i>Varovaisuus maastossa, tapaturmien enkäisy ja suojavälineiden käyttö sekä henkinen resilienssi</i>	<i>sairauspoissaolot</i>	ympäristölautakunta

Osasto	TEKNINEN OSASTO YHTEENSÄ (ilman vesihuoltolaitosta)					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	2 750 404	2 753 902	2 958 596	7,4		
Toimintamenot	-3 825 842	-3 879 619	-3 710 772	-4,4		
Toimintakate	-1 075 438	-1 125 717	-752 176	-33,2		
Tilikauden ylij./alij.	-2 231 477	-2 221 361	-1 989 004	-10,5		

VESIHUOLTOLAITOS

Vesilaitos

Määrätavoitteet:

Tavoitteeksi on asetettu mahdollisimman häiriötön veden jakelu, jossa veden myynnin määrä on suuri ja asiakkaille aiheutuvat veden jakeluhäiriöiden seuraukset ovat mahdollisimman vähäiset. Mahdollisten häiriötilanteiden varalle on hankittu Keypro Huoltotiedotus -palvelu, jonka avulla tavoitetaan karttapohjaan määritelty asiakasryhmä ääni- ja tekstiviestillä.

Laatutavoitteet:

Laatutavoitteena on toimittaa kunnan vesilaitokselta asiakkaille joka hetki sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen mukaisesti laatuvaatimukset ja -tavoitteet täyttävää talousvettä. Laatutavoitteita seurataan vesilaitoksen tarkkailuohjelman mukaisesti.

Taloudellisuustavoitteet:

Taloudellisuustavoitteena on kattaa vesilaitoksen taksan ja palvelumaksuhinnaston mukaisilla tuloilla vesilaitoksen menot pääomakustannuksineen sekä tuottaa sijoitetulle pääomalle kohtuullinen tuotto.

Viemärlaitos

Määrätavoitteet:

Tavoitteeksi on asetettu jätevesien ylivuodon johtaminen puhdistamolle. Vanhimpien runkoviemäriin ja pumppaamojen saneeraaminen tukee asetettua tavoitetta.

Laatutavoitteet:

Laatutavoitteena on päästä niin häiriöttömään ja toimintavarmaan puhdistustulokseen, että ympäristöluvan velvoitteet jatkuvasti saavutetaan.

Taloudellisuustavoitteet:

Taloudellisuustavoitteena on lähiviuosina kattaa viemärlaitoksen taksan ja palvelumaksuhinnaston mukaisilla tuloilla vesilaitoksen menot pääomakustannuksineen

VESIHUOLTOLAITOS						
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot						
Toimintamenot						
Toimintakate						
Tilikauden ylij./alij.						
Strateginen painopiste MALLI	Operatiivinen tavoite v. 2023		Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna		Vastuutaho kun- nassa	
yrittäjyys ja elinkeinot	Vesihuoltolaitoksen toiminnassa pyritään työllistämään paikallisia toimioita hankintaohjeen mukaisesti.		Hankkeiden määrä		Yhdyskuntatekniikan päällikkö	
kulttuuriperintö						
koulutusmahdollisuudet	Vesihuoltolaitoksen henkilökunnan koulutusta tehostetaan.		Koulutuspäivien lukumäärä (kpl)		Yhdyskuntatekniikan päällikkö	
ilmasto	Vesihuoltolaitoksen ympäristöluvan määräämät luparajat eivät ylity.		Viranomaisvalvonnan raportit		Yhdyskuntatekniikan päällikkö	
hyvinvointi- ja terveys	Vesihuoltolaitoksen toiminta ei vaaranna kansalaisten hyvinvointia tai terveyttä.		ei erillistä mittaria		Yhdyskuntatekniikan päällikkö	

5.5 KUNNANHALLITUS/RAHOITUS

Tulosyksikön talousarvioon sisältyvät toimintatuloina pääomavuokratulot ja muut myyntituotot. Tilikauden yli- /alijäämässä ovat mukana verotulot, valtionosuudet, muut rahoitustuotot ja korkokulut.

Tulosyksikkö	KUNNANHALLITUS/RAHOITUS					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	95 967	102 107	93 742	-8,2	93 742	93 742
Toimintamenot	-13 629	-8 000	-4 500	-43,8	-4 500	-4 500
Toimintakate	82 338	94 107	89 242	-5,2	89 242	89 242
Tilikauden ylij./alij.	33 044 336	12 274 707	12 182 117	-0,8	12 182 117	12 182 117